

26 augustus 1982

van de openbare vergadering
van de
gemeenteraad van 's-Hertogenbosch
op donderdag 26 augustus 1982
te 19.30 uur.

PUNTEN VAN BEHANDELING:

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergaderingen van de gemeenteraad van 25 maart (nr. 5), 28 april (nr. 6), 29 april (nr. 7), 18 mei (nr. 8) en 19 mei 1982 (nr. 9).
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Voorstel tot vaststelling van de Nota Vrouwen-emancipatie (nr. 174).
4. Voorstel tot vaststelling van het verslag over de besteding van de rijksbijdrage extra bestuurskosten minderhedenbeleid 1981 (nr. 172).
5. Voorstel tot het aangaan van een gemeenschappelijke regeling inzake subsidiëring van de Stichting Het Brabants Orkest (nr. 175).
6. Voorstel inzake de toekomstige behoefte aan veldsportaccommodaties (nr. 190).
7. Voorstel betreffende het algemeen beleid ten aanzien van de Sociale Dienst n.a.v. de nota G.S.D. 1981 en het I.V.A.-onderzoek (nr. 210).
8. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een voorbereidingskrediet voor de bouw van een nieuw dienstgebouw voor de Sociale Dienst (nr. 209).
9. Voorstel tot vaststelling van de Subsidieregeling Amateuristische Kunstbeoefening (nr. 182).
10. Voorstel tot het beschikbaarstellen van subsidie aan de Stichting Experimentele Werkplaats De Viersprong (nr. 198).
11. Voorstel inzake automatisering van de uitleenadministratie van de Openbare Bibliotheek (nr. 197).
12. Voorstel tot niet-opheffing van de openbare school voor gewoon lager onderwijs, Krommenhoek 1 a (nr. 203).
13. Voorstel tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1982 (nr. 173).
14. Voorstel tot voorlopige vaststelling van de rekening van de gemeente, de afdeling Orthen en van de takken van dienst, over het jaar 1979 (nr. 208).
Onderdeel hiervan vormt bijlage nr. 141 van 1982.
15. Voorstel tot het vaststellen van een krediet voor de aanleg van een ontsluitingsweg tussen de Salvador Allendelaan en Het Wieselsem (nr. 215).
16. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor het bouwrijpmaken van terreinen in de Kruiskamp ten behoeve van de uitvoering van bouwplannen van Valkenbosch (nr. 216).
17. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor het herstel van de binnenriolering van het stadhuis en het aansluiten daarvan op het openbaar riool (nr. 195).
18. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de huisvesting en de inrichting van de parkeersectie voor de dienst van Gemeentewerken (nr. 196).
19. Voorstel tot het verlenen van een aanvullend krediet voor de uitbreiding van de computer-apparatuur bij de dienst van Gemeentewerken (nr. 177).
20. Voorstel tot het verlenen van een krediet voor uitbreiding van computerapparatuur en programmatuur ten behoeve van de afdeling Financiën en Belastingen (nr. 187).
21. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de aanschaf van alarmeringsapparatuur ten behoeve van de brandweer (nr. 179).
22. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor het treffen van voorzieningen aan het Brabantbad (nr. 181).
23. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de realisering van een spel- en sportuitleencentrale binnen de gemeente 's-Hertogenbosch (nr. 201).
24. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de overname van 2 kleedkamers, door de v.v. „Bossche Boys” gebouwd (nr. 185).
25. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een voorbereidingskrediet voor de reconstructie van het winkelcentrum Zuiderpassage (nr. 194).
26. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de aanleg van een (tijdelijk) verhard parkeerterrein aan de Beurdestraat (nr. 199).
27. Voorstel tot het uitvoeren van aanvullende onderhoudswerken aan 70 woningen behorende tot groep 22 van het Gemeentelijk Woningbedrijf (nr. 178).
28. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de afwerking van het dierenpark in het wijkpark „De Ploossche Plas” (nr. 214).
29. Voorstel tot het vaststellen van het bestemmingsplan „Engelmeer” (nr. 200).
30. Voorstel tot het hernieuwd nemen van een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor het terrein van het voormalige Candacomplex aan de Lagelandstraat (nr. 211).

31. Voorstel tot het gegrond verklaren van een bezwaarschrift en het niet-ontvankelijk verklaren van een bezwaarschrift tegen beslissingen op ingediende aanvragen om een bijdrage op voet van de Verordening geldelijke steun voor verhuis- en herinrichtingskosten (nr. 212).
32. Voorstel tot het ongegrond verklaren van een tweetal bezwaarschriften tegen beslissingen op ingediende aanvragen om bijdragen op voet van de Verordening geldelijke steun huisvesting gehandicapten (nr. 213).
33. Voorstel tot het verlenen van medewerking ex artikel 183 van het Besluit buitengewoon onderwijs 1967 juncto artikel 72 der Lageronderwijswet 1920 voor de uitbreiding van het aantal lokalen van de school voor voortgezet buitengewoon onderwijs voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden „De Palster” (nr. 183).
34. Voorstel tot gedeeltelijke inwilliging van een verzoek om medewerking ex artikel 50 der Kleuteronderwijswet voor de kleuterschool Hinthamerbolwerk 3, alhier (nr. 192).
35. Voorstel tot gedeeltelijke inwilliging van een verzoek om medewerking ex artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 voor de school voor gewoon lager onderwijs, Dageraadsweg 1-3, alhier (nr. 193).
36. Voorstel tot het verlenen van medewerking ex artikel 50 der Kleuteronderwijswet, artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 en artikel 183 van het Besluit buitengewoon onderwijs 1967 juncto artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 (nr. 191).
37. Voorstel tot aankoop van grond (met bedrijfsopstallen), gelegen achter het pand Hinthamerstraat 118-120 van J. F. C. van Valderen te Vught (nr. 176).
38. Voorstel tot aankoop grond met opstallen, gelegen achter het pand Hinthamereinde 55 van de heer F. H. J. M. van den Eerenbeemt sr. (nr. 206).
39. Voorstel tot aankoop van grond met opstallen, gelegen aan de Capucijnenpoort, van mevrouw J. C. Viguurs-Dodemont te Vught (nr. 188).
40. Voorstel tot aankoop van grond gelegen aan de Ruwekampweg van Apparatenbouw Delft B.V., alhier (nr. 180).
41. Voorstel tot aankoop van (onbebouwde) grond, gelegen aan de Wasweg in „Maaspoort” van de erven Heere-van Bommel (nr. 207).
42. Voorstel tot verkoop van de panden Molenstraat 31 en Walpoort 1, met uitgifte in erfpacht van de ondergrond, aan respectievelijk de heer D. Hoefsmit te Roermond en mevrouw Grefkens-de Preter te Bostel (nr. 205).
- 42a Voorstel tot verkoop van een perceel grond ter grootte van 5625 m² in het bedrijfsterrein De Hambaken aan Motox Pathobiology Research B.V. (nr. 217).
43. Voorstel tot wijziging van zes rechtspositieregelingen voor het personeel (nr. 189).
44. Voorstel tot het verlenen van gevraagd eervol ontslag aan de heer L. J. M. van Gent uit de functie van directeur van de Stadsschouwburg Casino (nr. 186).
45. Voorstel tot ontslag van de hoofdleidster van de openbare kleuterschool aan de Churchillaan, alsmede tot benoeming van een nieuwe hoofdleidster (nr. 204).
46. Voorstel tot benoeming van een hoofd voor de openbare lagere school „Gandalf” (nr. 184).
47. Voorstel tot benoeming van de leden van de bestuursraad van Engelen en Bokhoven (nr. 202).
48. Onderzoek van de geloofsbrief van het nieuw benoemde lid van de gemeenteraad, de heer P. J. A. M. Baudoin.
49. Interpellatie van het lid van de gemeenteraad de heer drs. A. T. J. M. Jacobs met betrekking tot het gevoerde beleid ten aanzien van de bouwplannen voor de nieuwbouw van de raad van Arbeid.

T e g e n w o o r d i g :

V o o r z i t t e r : mr. B. L. A. van Zwieten, burgemeester.

W e t h o u d e r s : mr. G. D. H. Verkuijlen, J. W. A. van Beers, A. H. A. Lensen, F. H. J. M. van den Eerenbeemt en ing. J. G. van den Berg.

L e d e n : J. V. Wijnker, W. M. van Heumen, D. J. Kaasjager, W. H. J. Zetz, mevrouw M. C. J. Thuijs, mevrouw M. C. Ploegmakers-Aarts, C. J. Kuijken, H. C. Kok, R. M. R. A. de la Cousine, drs. A. T. J. M. Jacobs, P. M. van de Vorst, mr. P. D. A. Claessen, H. E. Grootmeijer, dr. J. C. Dona, P. H. Maring, G. M. Sluijter, M. J. Tunders, mevrouw W. B. M. Geurds, ing. P. C. G. van Koppen, J. A. W. M. Bierens, J. G. Ras, mevrouw M. W. J. W. de Grood, L. T. Pigmans, A. J. Paanakker, ir. J. L. van Oost, mevrouw drs. A. de Widt-Nieuwenhuizen, W. H. M. van Rooij, mevrouw J. F. M. van der Beek, L. A. M. Neefs en H. Jagersma.

S e c r e t a r i s : R. M. van Hezewijk, gemeentesecretaris.

A f w e z i g : Th. A. Strijers en P. M. van der Krabben.

De v o o r z i t t e r opent de vergadering met gebed en spreekt als volgt:

Dames en heren. Bericht van verhindering is ontvangen van de heren Strijers en Van der Krabben. De heer Van Beers zal, zoals ik gisteravond al heb meegedeeld, iets later komen. In verband daarmee zullen wij punt 9 van de agenda even overslaan, aangezien dat punt in zijn portefeuille valt.

13. Voorstel tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegroting voor het dienstjaar 1982 (nr. 173).

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Mijnheer de voorzitter. Voor de goede orde wijs ik erop dat punt k van deze begrotingswijzigingen in de commissie voor financiën is behandeld, waarna de commissie ermee heeft ingestemd. Als gevolg van de vakanties is het niet in de commissie voor openbare werken behandeld en ik wilde de raad daar graag opmerkzaam op maken. De wijziging heeft betrekking op een bedrag van f 6830,— om gebruik te kunnen maken van de algemene bijdrageregeling voor verkeersongevallenconcentraties. Als de commissie er vragen over wil stellen, wil ik ze alsnog beantwoorden en anders wil ik er een concrete uitleg over geven.

De heer T u n d e r s : Mijnheer de voorzitter. Ik wil enkele opmerkingen maken naar aanleiding van de wijzigingen onder h en s. In de huidige economische situatie komt het steeds meer voor dat woningen, waarvoor de gemeente een garantie heeft verstrekt voor betaling van rente en aflossing, bij executie moeten worden verkocht. Speculanten maken hier gebruik van en verwerven deze woningen soms tamelijk goedkoop. Wil het college er eens over denken of het mogelijk is een beleid te voeren waarin de gemeente deze woningen koopt? Wij moeten er nu toch al forse bedragen bij leggen en met een betrekkelijk gering bedrag meer kan de gemeente die woningen zelf verwerven. Ik meen dat de woning bedoeld onder s voor f 39.000,— is verkocht en het bedrag dat de gemeenschap erbij moet leggen, ligt er niet om. Daarom is het misschien beter die woningen zelf aan te kopen. Bent u bereid die mogelijkheid eens te bekijken en na te gaan of u bij de aankoop van deze woningen een actiever beleid kunt gaan voeren?

De heer K o k : Mijnheer de voorzitter. Ik heb enkele vragen over het stuk onder g, en ook een vraag over de wijziging onder k waarover de wethouder zoëven een mededeling deed.

Onder g wordt gesproken over het feit dat niet tijdig voldoende wisselwoningen voorhanden waren, waardoor de gemeente een schadeclaim van f 32.000,— heeft gekregen. In hoeverre is deze claim zo hard dat de gemeente nu al gedwongen is te betalen? Hoe denkt u dergelijke gebeurtenissen in de toekomst te voorkomen? Ik vind het merkwaardig dat de gemeente nu voor kosten komt te staan, die bij een betere coördinatie met een tijdige verzorging van voldoende wisselwoningen, niet zouden zijn ontstaan.

In de wijziging onder k wordt gesproken over een aantal kruispunten in de stad, waar een analyse van de verkeersongevallen zal plaatsvinden. Welke kruispunten zullen nader worden bekeken? Als dat duidelijk is behoud ik mij het recht voor er in tweede instantie eventueel nader op in te gaan.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. De wijziging onder e houdt verband met de sanering van rioolozingen op de Binnendieze. In de commissie heb ik al uitvoerig uiteengezet dat Knillis van oordeel is dat op dit gebied een grotere krachtsinspanning moet worden geleverd.

Onder r is een wijziging voor de aanschaf van vuurwapens ten behoeve van de politie opgenomen en het is onduidelijk of er werkelijke behoefte aan deze nieuwe bewapening bestaat, vooral als je, zoals onze groepering, voorstander bent van terugdringen van de bewapening bij de politie. Gelet ook op de opmerkingen van de commissaris is het de vraag of het goede type wordt aangeschaft. De kwestie is niet uitdrukkelijk in de commissie voor algemene zaken aan de orde geweest en ik vind dat zij daar eerst moet worden behandeld. Ik stel dan ook voor dat u het voorstel voor deze wijziging terugneemt.

De heer wethouder L e n s e n : Mijnheer de voorzitter. De heer Tunders vraagt een beleid met betrekking tot het aankopen van woningen die bij executie worden verkocht, waardoor voor de gemeente financieel nadeel ontstaat doordat een garantie voor de betaling van rente en aflossing is verstrekt. Ik wijs erop dat het niet alleen een financieel nadeel voor de gemeente, maar ook voor de rijksoverheid oplevert. In verband daarmee is het nog maar de vraag of de rijksoverheid accepteert dat de gemeente, bij een verkoop bij opbod, mee biedt. Daarmee maken wij ook de kosten voor het rijk hoger.

Als wij deze panden willen aankopen, moet ik erop wijzen dat zij niet vallen onder de subsidieregelingen van de rijksoverheid, wat betekent dat wij een rendabele huur moeten berekenen. Als wij bijvoorbeeld een pand aankopen voor f 50.000,— bedragen alleen de rentelasten al f 5.000,— per jaar. Bedenken wij daarbij dat zeker de gemeente

bij verhuur van woningen het puntensysteem dient te hanteren, dan zijn grote vraagtekens bij de mogelijkheid van het berekenen van een rendabele huur te plaatsen. In deze tijd spelen natuurlijk ook de lasten voor de gemeenschap een rol. Ik wijs daar met nadruk op, want tot nu toe worden de lasten, die, gelet op de afspraken die met de rijksoverheid zijn gemaakt, naar de gemeente moeten doorstromen, opgevangen door het Hypotheekfonds Nederlandse gemeenten.

Na alles wat ik nu heb genoemd zal de gedachte zijn ontstaan dat ik niet kan instemmen met de vraag of de gemeente actief moet zijn om na te gaan of zij deze panden kan kopen. Ik ben van oordeel dat de gemeente actief kan zijn, maar dat daarbij rekening dient te worden gehouden met de zoëven genoemde mogelijkheden en onmogelijkheden. Ik kan mij voorstellen dat panden, die geschikt zijn voor kamergewijze verhuur, verantwoord kunnen worden aangekocht, gelet op de puntensystematiek die daarop wordt toegepast. Misschien zijn er incidenteel nog andere mogelijkheden. Deze punten zullen naar voren komen als burgemeester en wethouders de nota Verwervingsbeleid aan de raad voorleggen. Ik neem aan dat collega Van den Eerenbeemt er dan meer over zal kunnen zeggen dan op dit moment. Wij zullen dus op de suggestie terugkomen.

Ik ben het met de opmerkingen van de heer Kok over de coördinatie en het tijdig beschikbaar hebben van wisselwoningen, eens. Het niet beschikbaar zijn van wisselwoningen had in dit geval niet te maken met levertijden, maar met een aantal kraakacties dat had plaatsgevonden. De wisselwoningen moesten vervolgens worden ontsmet, er waren problemen met woningen in het bestaande woningbestand en de commissie voor volkshuisvesting was daarvan op de hoogte. In 1979 of 1980 hebben wij geconstateerd dat de voortgang toch belangrijk was, want als er stagnatie was opgetreden voor de aannemer waren er weer andere financiële consequenties ontstaan. De eindafrekening hebben wij nu gepresenteerd gekregen en wij meenden dat wij haar bij begrotingswijziging aan de raad konden voorleggen. Dat speelde in de Kampstraten, waar wij problemen hadden met gekraakte, vernielde en te ontsmetten woningen. Daardoor waren wisselwoningen niet tijdig beschikbaar, zodat vertragingen ontstonden op grond waarvan de aannemer terecht een schadeclaim heeft ingediend.

De heer wethouder **V a n d e n B e r g** : Mijnheer de voorzitter. Ik kan de heer Kok zeggen dat een aantal kruispunten is geselecteerd en ik weet niet of de heer Kok bekend is met de aanpak van de ongevallencentralisaties volgens de Avoc-methode, waarvoor door de rijksoverheid een uitgebreide handleiding is verstrekt. Aan de hand van een aantal selectiecriteria kunnen volgens die methode ongevallenequivalenten worden bepaald om te zien welke kruispunten voor een aanpak in aanmerking komen. De gemeente Den Bosch kan jaarlijks vijf punten voordragen en daarmee zijn wij nu begonnen. Het gaat om Wilhelminaplein, Brugplein, Zuid Willemsvaart-Hekellaan, Vlijmenseweg-Helftheuvelweg en Graafseweg en Pater Van den Elsenstraat. Wij hebben deze punten met het directoraat verkeer en vervoer besproken en zij komen inderdaad in aanmerking. Wij weten dat wij 80% subsidie op de voorbereidingskosten zullen krijgen.

De heer Jacobs heeft aangedrongen op een grotere krachtsinspanning bij de riolering bij de Binnendieze. Daarover hebben wij weinig verschil van mening. Wij hebben in de commissies een vrij uitvoerige notitie besproken, maar misschien bestaat er nog enig verschil over de aanpak. Wij staan een aanpak voor waarin wij - daarvoor is het krediet van f 10.000,— dat het vorig jaar in het investeringsplan was opgenomen bedoeld - loze afvoeren onmiddellijk afsluiten zodat die geen mogelijkheid voor lozingen meer bieden.

Wij zullen onmiddellijk beginnen met aanschrijvingen, zeker in verband met de afvoeren die na 1970 zijn aangebracht. Wij kunnen dat nu precies vaststellen omdat wij zeer goed materiaal voorhanden hebben, aangezien alle uitmondningen zijn gemeten en in kaart gebracht. Dan blijft nog een groot aantal van voor 1970 over waar met de WVO een soort overgangskarakter bestaat. Daar zullen wij langs andere weg iets aan moeten doen. Wij zijn nu in Uilenburg begonnen met verbetering van de Binnendieze, daar nemen wij alle afvoeren meteen mee, aangezien wij ervaring willen opdoen met de financiële consequenties ervan. Ik hoop dat wij er op korte termijn een goed inzicht in kunnen krijgen, zodat wij dan weten hoe wij dit moeten aanpakken, welke medewerking wij van de betrokkenen krijgen en hoe wij de afvoeren via eenvoudige omleidingen op het riool kunnen aansluiten. Tevens kunnen wij dan de kosten ervan overzien. Vervolgens zullen dan voorstellen aan de raad worden gedaan.

Wij zullen nu ook een begin maken met de gemeentelijke panden en daarvoor zullen wij afzonderlijke kredieten vragen.

Al met al hebben wij nu een goede aanpak waarmee wij zeker vooruit zullen kunnen.

De v o o r z i t t e r : Ik moet de heer Jacobs eraan herinneren dat wij bij de behandeling van de begroting voor

1982 al hebben besloten tot aankoop van nieuwe vuurwapens, want daar is het bedrag al opgenomen. Nu blijkt dat deze pistolen f 50,— per stuk duurder zijn, zodat een aanpassing van de begrotingspost nodig is. In de commissie voor algemene zaken is dit onderwerp overigens ook ter sprake geweest, waarbij de heer Jacobs erop wees dat hij het al of niet dragen van pistolen niet nuttig vindt. Dat punt is nu niet aan de orde, de Nederlandse politie is bewapend en de wapens zijn voorgeschreven door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Nu is een nieuw type wapen verplicht en wij zullen ze moeten aanschaffen.

De heer T u n d e r s : Mijnheer de voorzitter. Ik ben de wethouder dankbaar voor de positieve benadering van mijn suggestie. Er zijn gemeenten die in dezen een actief beleid voeren. Ik heb er al op gewezen dat door speculanten van deze slechte situatie gebruik wordt gemaakt. Ook ik heb de gemeenschap genoemd, aangezien niet alleen de gemeente, maar ook het rijk er geld bij moet leggen. Zien wij dan dat wij bij een bepaalde woning f 100.000,— moeten suppleren, terwijl de woning voor f 39.000,— is verkocht, dan vraag ik mij af voor welk bedrag die woning naderhand weer zal worden verkocht. Dat aspect zullen wij ook in het oog moeten houden.

De heer wethouder L e n s e n : Mijnheer de voorzitter. Wij houden dergelijke aspecten kritisch in het oog en bij de verkopen in de hier bedoelde buurten komen nogal vaak noodkopen voor. Daarmee bedoel ik dat mensen, die in de huursector erg moeilijk aan een woning kunnen komen, een woning kopen. Onder buitenlandse werknemers komt dat vaak voor. Dan wordt vaak een gemeentegarantie gevraagd omdat men geen lening bij een bank kan afsluiten zonder deze garantie. Dat is het instrument waarmee wij invloed kunnen uitoefenen. Wij hebben een paar maal meegemaakt dat een pand dat goedkoop was gekocht, duur op de markt werd aangeboden en toen wij daarmee werden geconfronteerd hebben wij de verkoper opgeroepen en gevraagd naar de reden van de verhoging. Toen hij dat niet juist wist aan te geven, ook in verband met gemaakte kosten, hebben wij laten weten dat wij geen gemeentegarantie zouden verlenen. Het pand werd daardoor onverkoopt, waarna de prijs daalde. Dat is eigenlijk het enige middel dat ons ter beschikking staat. Wij gebruiken inderdaad onze mogelijkheden om invloed uit te oefenen.

De heer J a c o b s : Wij vragen aantekening dat wij tegen de aankoop van de vuurwapens hebben gestemd.

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten onder aantekening dat de heren Jacobs, De la Cousine en Van de Vorst wensen te worden geacht te hebben gestemd tegen punt r.

14. Voorstel tot voorlopige vaststelling van de rekening van de gemeente, de afdeling Orthen en van de takken van dienst, over het jaar 1979 (nr. 208).

Onderdeel hiervan vormt bijlage nr. 141 van 1982.

De heer B i e r e n s : Mijnheer de voorzitter. Wij zijn akkoord met de rekening, maar wij vinden dat de rekening doorgaans te weinig aandacht krijgt in de raad.

De heer V a n O o s t : Dat ben ik roerend met u eens!

De heer B i e r e n s : Ik weet niet meer of de heer Van Oost indertijd tegen de begroting was.

De rekening is in feite voor de raad een toetsingskader ter beoordeling van het gevoerde beleid, speciaal het financiële beleid, maar een beoordeling achteraf. De thans voorliggende rekening geeft ons aanleiding waardering voor het financiële beleid uit te spreken en ik hoop dat de wethouder deze waardering wil doorgeven aan de betrokken secretarie-afdelingen en diensten. Het is uiteindelijk niet niets als op een rekening een overschot van f 5,5 miljoen voorkomt. Dat bedrag gebruiken wij voor de komende jaren, aangezien het nu in de reserves wordt gestort, waardoor vooral de investeringsruimte kan worden vergroot. Het totale bedrag geeft ons aanleiding voor de conclusie dat er een zorgvuldig beleid is gevoerd, terwijl ook de diensten een batig saldo te zien geven. Dat is verwonderlijk, omdat al in de begroting rekening was gehouden met een bepaalde bijdrage aan de algemene dienst.

De rekening geeft ook enkele punten van zorg aan, die overigens ook in de begrotingen voor 1981, 1982 en later zijn verwerkt, te weten het Grondbedrijf en de leges voor bouwvergunningen. Mijn fractie spreekt de hoop uit dat de rekening voor 1980 spoedig zal volgen en wij hebben het vertrouwen dat het over enkele jaren nog vlotter kan worden afgewerkt, doordat nu bij de afdeling financiën met automatisering is begonnen. Bovendien is de afdeling al enigszins vooruitgelopen op de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften. Daarin wordt voorgeschreven dat binnen drie maanden een inzicht in de rekening dient te bestaan. Deze voorschriften worden pas per 1 januari 1985 van kracht, maar zij spelen wel een duidelijke rol, vooral ook omdat vooruit wordt gelopen op het boekingsstelsel dat door deze voor-

schriften ook verandert. Ik hoop dat de raad in de toekomst de rekening sneller voorgelegd zal krijgen, zodat begroting en rekening beter naast elkaar kunnen worden gelegd, waardoor een instrument ontstaat om tot afwegingen te komen.

De heer K o k : Het was tekenend dat de heer Van Oost tijdens het betoog van de heer Bierens steeds zat te knikken!

De heer V a n O o s t : De heer Kok moet beter opletten, vooral bij de laatste zin, want daarmee ben ik het heel duidelijk eens.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. Ik mag een punt naar voren brengen waarop wij het niet met de heer Bierens eens zijn. Het is een misvatting ervan uit te gaan dat de kwaliteit van het financiële beleid van het college kan worden afgemeten aan het bedrag dat aan het einde van een begrotingsjaar overblijft. Het overblijven van financiële middelen kan heel goed te wijten zijn aan het feit dat bepaalde beleidsvoornemens niet worden geëffectueerd en dat is in Den Bosch wel eens het geval. Dat is alleen maar kwalijk. Als alleen een eindbedrag wordt genoemd en als op grond daarvan de wethouder van financiën wordt gecompimenteerd met zijn financieel beleid, is er sprake van een slag in de lucht.

De heer B i e r e n s : Deze opmerking laat blijken dat de heer Jacobs zijn stukken niet heeft gelezen, want als hij dat had gedaan, had hij gezien dat de door hem genoemde invloed nu juist niet meespeelde.

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Zo zie je maar dat bloemen en doornen samengaan. Dat moet ook niet veranderen, anders wordt het te ongezellig.

Allereerst wil ik natuurlijk de heer Bierens danken voor de waardering die ik zeker zal doorleiden, want ook ik acht die waardering zeker verdiend. Daarbij wijs ik erop dat het ambtelijk apparaat de afgelopen jaren van twee kanten onder sterke druk heeft gestaan. Er zijn nogal wat personeelsmutaties geweest en er zijn de laatste jaren heel wat nieuwe taken bij de afdeling financiën terechtgekomen. Tegen de achtergrond daarvan kan ik zeggen dat het beginnen met automatisering niet betekent dat het daarna binnen 24 uur allemaal feilloos gaat. Al dergelijke feiten hebben eraan bijgedragen dat de raad terecht kan zeggen dat de rekeningen tamelijk laat worden aangeboden.

Bij de prioriteitstelling van werkzaamheden heeft het formele stuk, de rekening, niet de hoogste prioriteit gekregen. Uiteraard zijn het begrotingsbeleid, de analyse van het bestaande beleid en alles wat daaraan de laatste jaren is verbonden, van hogere orde dan het afsluiten van een rekening in formele zin, want dat betekent alleen maar dat keurig wordt opgeschreven wat er is gebeurd. Als daaraan vooraf alle overschrijdingen van de begroting, zowel in positieve als in negatieve zin, via de maandelijkse begrotingswijzigingen worden gecorrigeerd, blijkt daaruit nog te meer dat de rekening vooral een formeel karakter heeft. Toch ben ik het met de heer Bierens eens dat het rekeningbeleid vanuit de raad wel eens wat meer aandacht zou kunnen krijgen, in relatie tot de aandacht voor het begrotingsbeleid.

De heer Jacobs vindt mij vandaag iets meer aan zijn zijde dan gewoonlijk, omdat het overhouden van geld niet zonder meer als een te loven prestatie kan worden aangemerkt. De belangrijkste oorzaak is te vinden bij de investeringen, waar bepaalde zaken om overigens plausibele redenen niet zijn doorgegaan, waardoor 60% van het door de heer Bierens genoemde overschot teruggaat naar de reserve voor investeringen. Er ontstaat dan geen extra investeringsruimte, maar er wordt een investeringsruimte uit het verleden voor de toekomst bewaard.

De heer V a n O o s t : Nu hoort u het eens van een ander, mijnheer Bierens!

De heer B i e r e n s : Ik kan ook nog wel iets leren!

De heer wethouder V e r k u i j l e n : De heer Bierens merkte op dat de rekeningen in de toekomst sneller zullen kunnen verschijnen als gevolg van een optimaal gebruik van de automatisering van de administratie. Wij streven ernaar dat de rekening over 1980 eerder wordt aangeboden dan de rekening 1979, althans naar verhouding. De door de heer Bierens aangeduide zorgvelden zijn inderdaad zorgvelden, maar zij zijn bepaald niet de enige. De begroting 1982 en de begroting 1983 duiden dat ook al aan. De nota Planning bij wegvallende groei, die door de raad is vastgesteld, toont al aan dat wij ons heel goed bewust zijn van de zorg over de zorggebieden.

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

18. Voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet voor de huisvesting en de inrichting van de parkeersectie bij de dienst van Gemeentewerken (nr. 196).

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. U vraagt de raad om instemming voor het huren van de monumentale voormalige pastorie van St. Pieter ten behoeve van de parkeerwachtdienst. Mijn fractie is van oordeel dat de raad om drie redenen dit voorstel niet zou moeten volgen.

Met dit besluit wordt vooruitgelopen op de nota Belanghebbendenparkeren, die ruimer dan de naam doet vermoeden in belangrijke mate betrekking heeft op de huisvesting en organisatie van de parkeerdienst. Als de raads-groepering Knillis te horen krijgt dat experimenten met het parkeervrij maken van de Parade niet mogelijk zijn, omdat zij vooruitlopen op de te behandelen parkeernota's, moeten wij consequent zijn en thans ook niet over dit onderwerp beslissen.

Het voorstel is ook inhoudelijk uit den boze. Een belangrijk criterium voor de plaats van huisvesting van deze dienst, zoals deze in de nota Belanghebbendenparkeren is genoemd, zou de goede bereikbaarheid moeten zijn voor de mensen die per auto de binnenstad bezoeken. De bezoeker wordt daardoor namelijk aangemoedigd zijn bekeuring meteen via een transactie af te doen. Het argument is zwak, want de regeling Transacties in handen van de politie is inmiddels zodanig verruimd dat ook girale afdoening veel gemakkelijker is geworden. Of het bereikbaarheidsargument is onbelangrijk en andere argumenten moeten de doorslag geven - ik kom nog op die andere argumenten terug - of het bereikbaarheidsargument is wel belangrijk en dan moet de thans voorgestelde plaats niet worden gekozen. De pastorie van St. Pieter is per auto lastig te bereiken en dat zal voorlopig nog het geval blijven. Nu is de pastorie verscholen achter de omheining van Van Lanschot en de sloop van de St. Pieterskerk en straks zal de pastorie, als het college het serieus meent, schuil gaan achter de nieuwbouw van Uribouw, op de plaats van de St. Pieterskerk. Is misschien de kerk alleen afgebroken om een grote parkeerruimte te scheppen voor de parkeerwachtdienst, zodat de mensen hun bekeuringen kunnen betalen? Dat is uiteraard een hypothese.

Parkeren zal alleen mogelijk zijn in de fraaie tuin aan de achterzijde. In het voorstel staat dat daar parkeerplaatsen moeten worden aangelegd, waardoor andermaal aan een monument in onze stad afbreuk wordt gedaan. Dat is dus ons tweede inhoudelijke argument.

Een derde argument is dat er in het geheel niet is gekeken naar eventuele alternatieven. In de commissie is het voorstel eenvoudig doorgedrukt en is onvoldoende ruimte voor overleg gegeven, terwijl bovendien te weinig gegevens ter tafel zijn gekomen. Ik weet dat men de dienst gaat uitbreiden, maar de vraag is toch of de dienst behoefte heeft aan een zo royale bureauruimte als in de pastorie beschikbaar komt. Als het goed is oefenen de meeste personeelsleden van de parkeerdienst hun beroep op straat uit en voor hen kan worden volstaan met een sobere thuisbasis, terwijl slechts voor enkele mensen van de dienst een vaste bureauruimte moet worden ingericht. Ik heb niet de indruk dat een zo royaal gebouw nodig is, maar in de commissie is de noodzaak niet verder toegelicht aan de hand van plattegronden, indelingen, bureaus en dergelijke.

Er is niet naar alternatieven gekeken en u weet dat de fractie van Knillis herhaaldelijk bepleit het zogenaamde kristallisatiepunt hier onder te brengen, aangezien door de zelfstandige huisvesting van dit punt de onafhankelijkheid van het gemeentebestuur wordt bevestigd. De voorganger van het kristallisatiepunt, de welzijnsraad, heeft hier een vestiging gehad en als deze gedachte wordt gevolgd kan voor de parkeerwachter een ruimte worden gevonden in het stadskantoor, te weten de ruimte die nu aan het kristallisatiepunt is toebedacht. Dat lijkt ons een betere oplossing en deze goede suggestie zou in de beschouwingen betrokken moeten zijn. Dat is helaas niet gebeurd.

De heer C l a e s s e n : Mijnheer de voorzitter. De heer Jacobs merkte op dat met het voorliggende voorstel wordt vooruitgelopen op de nota Belanghebbendenparkeren en dat is juist. Ook is juist dat nu wordt besloten over een uitvoeringsmaatregel van een eerder door het college genomen beslissing. In de eerste alinea lezen wij namelijk dat sinds 1 juli de parkeerpolitie organisatorisch bij de afdeling verkeer is ondergebracht. Als wij dit gegeven afzetten tegen de achtergrond van het gegeven dat als beleidsvoornemen in de nota Belanghebbendenparkeren is opgenomen, vind ik de gang van zaken niet juist.

De heer P a n a k k e r : Mijnheer de voorzitter. Het lijkt wel of wij het hebben afgesproken, maar dat is niet het geval. Ook wij zitten met een vraag en wellicht kan het college ons, mijn fractie en de raad, en ook de buitenwacht een beetje helpen. Laten wij eens nagaan wat er gaat gebeuren.

Op 27 en 30 augustus zijn er informatie-avonden voor de bevolking en ik heb begrepen dat de nota Belanghebbendenparkeren op 29 september in de commissies zal worden behandeld. De nota zal vervolgens in het vierde kwartaal van 1982 in de raad aan de orde komen, gevolgd door de parkeergeldverordening in het eerste kwartaal van 1983. Als je die volgorde ziet en je moet nu al besluiten over punten die in deze nota voorkomen, is het voorstelbaar dat

niet alleen mijn fractie, maar ook de raad - ik merk dat aan mijn collega's - en de bevolking zich afvragen wat de informatie-avonden inhouden. Wordt daar verteld wat wij gaan doen terwijl de raad er nog niet over heeft gesproken, of zullen het inspraakavonden worden? Wat is de intentie van die avonden? Hoe ziet u in verband daarmee de behandeling van de nota als er, zoals ook uit het voorstel onder punt 26 blijkt, vooruitlopend op de nota's al beslissingen worden genomen?

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Mijnheer de voorzitter. Het verbaast mij een beetje dat nu van verschillende kanten wordt aangevoerd dat met dit voorstel op andere beslissingen wordt vooruitgelopen.

De heer P a a n a k k e r : Dat is in de commissie ook al gebeurd!

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Dat begrijp ik, maar toen heb ik op dezelfde wijze gereageerd.

De heer P a a n a k k e r : Dus blijft het onduidelijk, anders zou u de raad er nu niet mee ophouden.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Wij hebben al meerdere malen aangekondigd dat de parkeerwachters anders zouden worden georganiseerd. In de commissie heb ik dat al minstens twee maal aan de orde gesteld, in juni hebben wij er een zeer uitvoerige discussie aan gewijd en als ik mij niet vergis waren de heren Paanakker en Jacobs toen niet aanwezig. Ik heb bij die gelegenheid niet de indruk gekregen dat men er problemen mee had.

De heer C l a e s s e n : U zegt nu dat de parkeerwachters anders zullen worden georganiseerd. De eerste regel van de voorloper wijst erop dat het al is gebeurd.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Daar kom ik op terug. Het andere punt is ...

De heer G r o o t m e i j e r : De wethouder neemt een snel voorschot op de belanghebbendenparkeerregeling. Ik vind het best als hij verwijst naar de discussie die in juni in de commissie heeft plaatsgevonden en hij mag best constateren dat er toen weinig problemen waren, maar ik moet erop wijzen dat toen geen uitspraak van de commissie is gevraagd. Wat dat betreft wil ik dan ook mijn handen vrij houden.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Dat is juist, maar nu is het uitgangspunt dat uitvoering wordt gegeven aan de huidige verordening. In het investeringsplan voor het vorig jaar is nadrukkelijk gezegd dat wij met de bestaande organisatie, de zes aanwezige personeelsleden niet uit de voeten konden om de verordening goed uit te voeren. Dat blijkt aan alle kanten, onder meer uit de vele fout-parkeeders, maar ook uit het parkeren zonder betaling bij parkeermeters en -automaten, zoals blijkt als men er eens langs loopt. Dat is een gevolg van onvoldoende controle en wij hebben dat destijds ook heel nadrukkelijk gezegd. Om die reden is verleden jaar ruimte voor drie mensen extra gereserveerd en deze uitbreiding is geëffectueerd. Daardoor komen wij op een sterkte van negen man en daarmee kunnen wij verder, maar dan is de huidige huisvesting onvoldoende. De commissaris heeft heel nadrukkelijk te kennen gegeven dat hij de drie extra mensen niet onder kan brengen en ik neem aan dat de voorzitter daar straks zeker nog op in zal gaan.

De heer C l a e s s e n : De wethouder gaat daarbij aan één punt voorbij. Hij zegt dat wij wisten dat er negen mensen zouden komen en dat daardoor een andere behuizing noodzakelijk werd, maar er is iets meer aan de hand. Er is een organisatorische maatregel genomen, zelfs van vrij principiële aard, te weten dat de parkeerdienst bij de afdeling verkeer wordt ondergebracht.

De heer P a a n a k k e r : Daarnaast staat op pagina 38 dat zal moeten worden gezocht naar afzonderlijke huisvesting. De nota heeft geen datum en het kan dus best al verleden jaar in de nota hebben gestaan.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Het kan principieel zijn, maar het betekent een uitvoering van het besluit dat de groep met drie mensen moest worden uitgebreid. Daarnaast is gesteld dat het beter zou zijn de parkeerwachters afzonderlijk te laten functioneren en dat is een besluit van het college. In die zin heb ik ook steeds aangevoerd dat dat zou gebeuren en daar praat ik nu alleen over. Ik wil bepaald geen voorschotje nemen op de nota Belanghebbendenparkeren en in die nota is ook duidelijk aangegeven dat wij uitgaan van de bezetting van negen personen. Als het belanghebbendenparkeren niet wordt doorgevoerd, blijft deze bezetting beslist nodig, zoals eerder al vele malen is aangevoerd. Daarvoor zijn ook kredieten gevoteerd.

De heer J a c o b s : Dat is het punt niet. In de nota Belanghebbendenparkeren wordt de discussie over de vraag of deze sectie bij de politie of bij gemeentewerken moet worden ondergebracht aangekaart. Voor beide mogelijkheden worden voor- en nadelen gegeven en dan volgt een conclusie. Als er al een besluit over is genomen behoeft er geen discussie meer over plaats te vinden. Overigens zou de heer Paanakker ongetwijfeld de betreffende passages kunnen citeren.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : In de nota staat natuurlijk veel meer. De nota bestaat uit verschillende

onderdelen die bijeen zijn gevoegd, dus de verordening, en daarnaast is de organisatie vermeld. Wij hadden dit laatste kunnen schrappen, maar daarvoor was geen reden, want dat punt is straks bij de hoorzittingen ook niet aan de orde. Daar zal het gaan om de vraag of wij belanghebbendenparkeren al of niet zullen invoeren, op basis van het gestelde in de nota.

De heer J a c o b s : Waarom wordt het dan in de nota besproken, het zijn dan toch overbodige pagina's?

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Het wordt in de nota genoemd omdat het college ook met deze nota heeft gewerkt. Wij hebben dat deel er niet uitgelicht, wij hebben de nota als één geheel beschouwd. Als wij het eruit zouden hebben gelaten zouden wij de vraag hebben gekregen waarom dit deel niet is opgenomen. De raad zou dat tenminste hebben willen zien. Wij hebben de nota volledig aangeboden ...

De heer J a c o b s : En volledig in de inspraak gegeven!

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Wij hebben dat onderdeel niet in de inspraak gegeven omdat er niet over wordt gesproken. Desondanks mag het best in de nota staan. Er wordt niet over gesproken want wij hebben al in een veel eerder stadium nadrukkelijk te kennen gegeven dat uitbreiding van de parkeerpolitie nodig is om de taak naar behoren te kunnen vervullen. Die kwestie is nu aan de orde, wij voeren de gevolgen ervan uit. De huisvesting is er een gevolg van en meer is er nu niet aan de orde. Als om enigerlei reden het belanghebbendenparkeren niet doorgaat, is de huisvesting voor deze bezetting ook noodzakelijk. Dat is het punt, want als de huisvesting niet wordt verbeterd is de uitbreiding met drie man eenvoudig onmogelijk. Wij blijven dan zitten met het huidige controleniveau en dat is absoluut onvoldoende. Daarop is in de raad al vaker gewezen, want er is geregeld over het foutparkeren geklaagd. Nu voeren wij uit wat ons ook via het investeringsplan is ingegeven en wordt ons verweten dat wij op de zaak vooruitlopen. Dat is bepaald niet het geval. Dit staat los van de nota Belanghebbendenparkeren en als de raad die nota verwerpt zullen wij moeten bezien wat ermee aan de hand is.

Het criterium van de goede bereikbaarheid van de huisvesting is genoemd en dat is een belangrijk criterium. Wij hebben deze plaats gekozen om te bereiken dat de parkeerdienst, welke onder de vleugels van de dienst gemeentewerken komt, dicht bij gemeentewerken wordt geplaatst. Daarnaast zijn de contacten met de politie van belang. Als er andere plaatsen in ogenschouw worden genomen, zal steeds het bezwaar zijn dat men van de ene kant van de stad naar de andere moet rijden. Voor de huidige vestigingsplaats hebben wij nog een huurcontract voor vijf jaar, namelijk tot 1986. Het contract is in 1976 gesloten en in 1981 voor vijf jaar verlengd. Bovendien blijft de verdieping vrij voor andere doeleinden en wij zijn nog bezig met te bekijken wie er het best kan worden ondergebracht.

Het is bepaald overdreven te spreken van parkeren in de tuin. Uit de begroting blijkt dat daarvoor f 2.000,— is opgenomen. Achter in de tuin ligt een tegelverharding en daarop wordt al geparkeerd. Die verharding moet worden verbeterd en met de kosten van twee dagen straatmaken en enig materiaal is al f 2.000,— gemoeid. Meer zal er niet gebeuren om het mogelijk te maken vijf of zes auto's te parkeren, die er nu ook al staan, en verder doen wij aan de tuin als zodanig eenvoudig niets.

Wat betreft de opmerking over de royale huisvesting merk ik op dat in een gesprek van wethouder Lensen en mij met de parkeerwachters is gebleken dat zij de huisvesting zeer slecht vinden. Zeker als er drie mensen bij komen. Eigenlijk zouden de mensen inderdaad de hele dag op straat moeten zijn, zoals de heer Jacobs opmerkte, maar de fysieke belasting bij een hele dag op straat is zodanig dat zij af en toe binnen moeten zijn en dan uiteraard allerlei werk afdoen.

Ik begrijp te enen male niet waarom men dit aan het belanghebbendenparkeren koppelt. De enige reden kan zijn dat het huidige onderwerp achter in de nota is opgenomen, terwijl die nota nog volledig ter discussie staat. Nu doen wij niets anders dan de huidige verordening uitvoeren, maar met een andere organisatie.

De v o o r z i t t e r : Ik wil er nog iets aan toevoegen, hoewel het met dit onderwerp als zodanig maar zijdelings te maken heeft, want het gaat nu om de huisvesting van de parkeersectie die op basis van een verordening in het leven is geroepen.

Destijds is al gevraagd waar de sectie het best kan worden ondergebracht en dat is een organisatorische vraag. De sectie begon bij de politie, maar wij hebben ons nader georiënteerd bij andere gemeenten en het bleek dat de parkeerwachters veelal bij gemeentewerken zijn ondergebracht. Dat levert een zuiverder vorm op, want de parkeerwachters zijn geen politie-ambtenaren. Zij zijn daarvoor niet opgeleid en zij moeten vooral worden gezien als beheerders van parkeerruimten, waardoor zij in eenzelfde groep vallen als de milieu-inspecteur en de inspecteur van bouw- en woningtoezicht. De parkeerwachters zijn geen politie-ambtenaren en het zou niet juist zijn hen daarmee te verwarren.

Men zal zich herinneren dat in de voorbereiding van de noodhuisvesting van de politie dit onderwerp ook heeft gespeeld. In het allereerste begin hadden wij de keuze tussen het barakkenplan en het garageplan. In het tweede plan zou ook de garage moeten verdwijnen om plaats te maken voor kantoorruimte en toen is eraan gedacht daar de parkeersectie onder te brengen. Later is in het uiteindelijke plan besloten de garage te handhaven en het gymnastieklokaal erboven te gebruiken. In de tekeningen die de raad toen heeft gezien en op grond waarvan besluiten zijn genomen is de parkeersectie al niet meer vermeld, ongeacht de vraag bij welke dienst de sectie behoort. De sectie komt nu bij gemeentewerken, daar is ruimte voor nodig en in het voorliggende voorstel wordt daarvoor uw medewerking gevraagd.

De heer C l a e s s e n : Mijnheer de voorzitter. De verbinding die wordt gelegd tussen de uitbreiding van de sectie en de benodigde huisvesting is acceptabel, maar uit de stukken blijkt dat er meer aan de hand is. Ook uw antwoord wijst daarop. U verdedigde het besluit inzake overgang van de parkeersectie van de politie naar gemeentewerken en ik moet constateren dat deze overgang als beleidsvoornemen is gepresenteerd, waarbij in de nota een duidelijk idee bestaat over de kant die het op moet gaan, te weten in de richting waartoe het college al heeft besloten. Daarbij zijn inhoudelijk best kanttekeningen te maken, want wij kunnen ons afvragen of het niet beter zou zijn de politie blijvend goed bij het verkeersbeleid te betrekken, omdat juist de politie inzicht heeft in de vraag of voorgestelde maatregelen echt kunnen worden geëffectueerd en een juist verband hebben met het vermoedelijke gedrag van de weggebruikers. Dat inzicht leeft vooral bij de politie en vaak minder bij de technische beleidsvoorbereiders. Overigens is dit een stukje van het betoog dat ik bij de behandeling van de nota Belanghebbendenparkeren denk te houden.

Ik constateer toch dat wij nu zijn overvallen en ik vind dat van het college tegenover de raad niet netjes.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. De heer Claessen heeft ons formele bezwaar op een uitstekende manier verder onderbouwd. Het college heeft in dit geval inderdaad verkeerd gehandeld, omdat het de raad wil laten vooruitlopen op wezenlijke besluitvorming die nog moet plaatsvinden. Vooral het gemak waarmee u zegt dat parkeerplichtwachters geen politiefunctionarissen zijn is mij te groot. Mij dunkt dat in de ogen van de burgerij de parkeerplichtwachter op de eerste plaats als een politiefunctionaris overkomt. In de ogen van de burgers beheert hij weinig, maar duwt hij vooral bonnetjes achter ruitwissers. Hij deelt processen-verbaal uit en hij heeft praktisch geen ander werk. Ik kan mij niet voorstellen dat men aankomt met een leuterverhaal dat hij zoveel heeft te maken met het verkeersbeleid en dergelijke, waardoor hij beter bij gemeentewerken past. Ik ben bereid beide mogelijkheden tegen elkaar af te wegen, maar dat dient te gebeuren op het moment waarop de parkeernota's worden behandeld. Wij willen niet nu voor het blok worden gezet, U hebt intern een beslissing genomen, over die beslissing is geen verantwoording aan de raad afgelegd en de raad is er zelfs niet van in kennis gesteld. Nu worden wij er bij de huisvestingskwestie impliciet van in kennis gesteld en dat is gewoon niet netjes.

De wethouder heeft toegegeven dat het gebouw te groot is. De bovenverdieping is niet voor de parkeerdienst, maar in het voorstel is dat niet duidelijk te lezen. Het toont aan dat dit gebouw qua bureaucapaciteit niet het aangewezen gebouw voor deze parkeerdienst is. Laten wij maar heel reëel zeggen hoe het is gebeurd. Men had het gebouw weer voor vijf jaar gehuurd en men had een gebruiker nodig. Vervolgens bedacht men dat de parkeerplichtwachters een andere huisvesting nodig hadden zodat zij heel goed daar 'n plaats konden krijgen. Op zichzelf is dat wellicht heel pragmatisch gedacht, maar laat men dat dan eerlijk zeggen. Dan rijst de vraag waarom men een voorstel van de raadsgroeping Knillis, dat geruime tijd geleden is gedaan om het gebouw een goede huurder te geven, het kristallisatiepunt, en de daarvoor gedachte bureauimte in het stadskantoor vrij te maken voor de parkeerdienst, niet wilde bespreken. Men heeft dat niet reëel willen bespreken en nu krijgen wij te maken met een gebouw dat ineffectief wordt gebruikt, waarbij de bovenetage leeg blijft, want ik moet nog zien dat daarvoor een zakelijk verantwoorde invulling kan worden gevonden. Ook uit dien hoofde is dit voorstel niet verstandig.

De wethouder vroeg zich af waar wij ons druk over maken in verband met het bedrag van f 2.000,— voor enkele parkeerplaatsen in de tuin. De pastorie van de St. Pieter is in dat stukje van de stad het enig overgebleven monument, temidden van allerlei nieuwbouw die er niet mee harmonieert. De pastorie ligt als het ware weggedrukt als de nieuwbouw van Van Lanschot en Urbibouw klaar is. Dan zal met behulp van groen moeten worden geprobeerd dit monument nog enigszins tot zijn recht te laten komen. De invulling van de tuin met parkeerplaatsen is dan de minst geslaagde oplossing.

De heer P a n a k k e r : Mijnheer de voorzitter. Wij hebben vanavond al een stukje behandeling van de nota meegemaakt, terwijl die nota eigenlijk pas in het vierde kwartaal van dit jaar wordt behandeld.

De heer wethouder V e r k u i j l e n : De nota is niet behandeld.

De heer P a a n a k k e r : De wethouder heeft ons niet overtuigd, zeker niet in verband met het vooruitlopen op de nota. De wethouder is hier een stap te ver gegaan. De vraag hoe op de informatie-avond te werk zal worden gegaan is eigenlijk niet beantwoord. Gaat u mededelen dat er al besluiten zijn genomen en dat de aanwezigen daarover worden geïnformeerd!

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Mijnheer de voorzitter. Ik neem aan dat u nog even zult ingaan op opmerkingen van de heer Claessen. Hij sprak over te ver gaan en wellicht hadden wij er meer informatie over kunnen geven, maar er is in feite niets anders gebeurd dan ik steeds heb gezegd dat zou gebeuren. Ik blijf volhouden dat wij vandaag niet de nota Belanghebbendenparkeren behandelen, aangezien zij nog volledig aan de orde zal komen. Als de heer Paanakker dan vraagt wat wij vrijdagavond gaan vertellen, kan ik hem zeggen dat dat heel eenvoudig is. Het gaat erom - hoewel het best ingewikkeld kan worden - dat wij met de zakelijk belanghebbenden en de bewoners spreken over het aanbieden van parkeerruimte. Op het moment is duidelijk dat daarvoor zal moeten worden betaald, maar daar tegenover staat een garantie dat deze mensen zonder moeilijkheden hun auto's kunnen parkeren. Dat is op de informatie-avonden aan de orde en ik verwacht dat het de zakelijk belanghebbenden en bewoners ook niet veel zal interesseren hoe wij het organiseren. Zij zullen vooral geïnteresseerd zijn in het aantal plaatsen dat wij beschikbaar kunnen stellen, in de garanties die wij kunnen bieden dat zij de plaatsen kunnen krijgen en in de prijs die zij ervoor moeten betalen. Om deze drie harde punten zal het gaan en dan rest een uitvoering. Daarvoor is een bepaalde capaciteit nodig. Tegen die achtergrond ga ik met een heel gerust geweten het gesprek met de betrokkenen aan.

Ik blijf van oordeel dat wij nu niet vooruitlopen, want men zal nog voldoende gelegenheden krijgen om de nota Belanghebbendenparkeren te beoordelen. Op dat moment zal de parkeersectie hopelijk in een andere huisvesting zijn ondergebracht, want ik hoop dat de raad ons voorstel aanvaardt, aangezien de betrokkenen er recht op hebben op een fatsoenlijke manier te kunnen werken. Wij moeten geen dag wachten met ervoor te zorgen dat wij voldoende capaciteit krijgen om de vele klachten inzake fout-parkeren die ons bereiken te voorkomen. Met de huidige bezetting is dat onmogelijk en de raad heeft dat verleden jaar ook ingezien, want hij heeft niet voor niets besloten drie mensen extra toe te voegen. Die beslissing wordt nu uitgevoerd en men zou ons alleen een verwijt kunnen maken, als wij niets zouden doen.

De heer J a c o b s : Dat doet u niet, u stelt de raad voor een onverantwoorde huisvesting te verzorgen.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : De consequentie van de uitbreiding is dat voor een acceptabele huisvesting moet worden gezorgd. Wij kunnen discussiëren over de vraag of de huisvesting op deze plaats moet worden gevonden en of het gebouw door een ander orgaan moet worden gebruikt, maar duidelijk is dat de gemeente, bij de opheffing van de welzijnsraad, het huurcontract moest overnemen. Een verlenging was niet te voorkomen.

Ik verheel niet dat wij voor de parkeercontrole sterk voor deze plaats opteren en daarvoor zijn nogmaals twee redenen. De parkeersectie ressorteert onder gemeentewerken en dient er dus dicht bij te worden gevestigd, terwijl ook contact met de politie nodig blijft. Daarom is dit de beste plaats en ik zeg toe dat wij met de tuin heel voorzichtig zullen omgaan. Ik sta er borg voor dat er geen boompje zal verdwijnen.

De heer J a c o b s : Er komen wel parkeerplaatsen bij!

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Neen, er komen geen plaatsen bij. Ik ben gaan kijken en ik neem aan dat de heer Jacobs dat eveneens heeft gedaan. Er staan nu zes auto's op een tegelplaatsje ...

De heer J a c o b s : ... maar niet op officiële parkeerplaatsen.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Er ligt een verharding van tegels die moet worden verbeterd. Wij moeten er daarbij voor zorgen dat de mensen er kunnen komen, want het kan niet via de voorkant als gevolg van de bouw.

De heer J a c o b s : De tegelverharding is er illegaal neergelegd en toegelaten omdat er in de omgeving allerlei bouwactiviteiten plaatsvonden.

De heer G r o o t m e i j e r : Dat is niet waar, want de tegels lagen er al toen het bureau raadsman nog in de pastorie was gevestigd.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Ik heb al gezegd dat wij de verharding alleen maar verbeteren, ook al omdat er bouwverkeer overheen is gekomen.

De heer J a c o b s : Mijn argument is dat de pastorie een waardige omgeving verdient. Daarop bent u niet ingegaan.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Ik vind dat nu niet aan de orde ...

De heer J a c o b s : Ik wel.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Dat komt pas aan de orde als wij weten wat er omheen zal gaan gebeuren. Dat is een heel ander onderwerp dan de kwestie waarover wij nu spreken, te weten over de achtertuin waar een bestaande situatie niet wordt gewijzigd.

Vanuit een oogpunt van de parkeersectie kan ik niet meer toevoegen en ik verzoek de raad met ons voorstel in te stemmen.

De v o o r z i t t e r : Natuurlijk blijft de politie nauw bij het verkeer betrokken en daarvoor zijn al allerlei structuren en constructies denkbaar. Er bestaat een nauwe samenwerking tussen de afdeling verkeer van gemeentewerken en de politie, die wordt betrokken bij verkeersvraagstukken in verband met bestemmingsplannen, enz.. Nu gaat één specifiek onderdeel, het parkeren, over naar gemeentewerken, omdat de taak meer ligt in de sector van het beheer van parkeerruimte. De raad heeft destijds tot het oprichten van een dergelijke sectie besloten. Deze sectie moet worden gehuisvest; voor de huisvesting is het van betrekkelijk gering belang waar de sectie bij hoort. Het is veeleer een vraagstuk van organisatorische aard, dat wij hebben menen te moeten oplossen op de manier zoals we dat hebben gedaan. Dat behoort tot de taak en de bevoegdheid van ons college. In goed overleg, naar analogie van andere gemeenten en na gezamenlijke adviezen van de directeur van gemeentewerken en de commissaris van politie, is besloten de nadruk op het verkeerselement te leggen, wat een zeer goede samenwerking met de politie zeker niet uitsluit.

De heer C l a e s s e n : Ik ben niet tegen het krediet op zich, want de vraag waar de sectie organisatorisch is ondergebracht is niet bepalend voor de vraag waar het personeel moet worden gehuisvest. De gang van zaken bevredigt mij overigens niet.

De heer P a a n a k k e r : Wij hebben bijzonder veel moeite met dit voorstel, omdat de motivering niet van dien aard was dat zij ons over de brug hielp. Wij gaan ervan uit dat dit om praktische redenen door moet gaan en wij willen deze laatste avond, die toch een bepaald karakter heeft, niet verstoren. Wij behouden ons het recht voor er bij de behandeling van de nota op terug te komen.

De heer N e e f s : Ik sluit mij graag bij de woorden van de heer Claessen aan.

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten onder aantekening dat de heren De la Cousine, Jacobs, Van de Vorst en Neefs wensen te worden geacht te hebben tegengestemd.

19. Voorstel tot het verlenen van een aanvullend krediet voor de uitbreiding van de computer-apparatuur bij de dienst van gemeentewerken (nr. 177).

De heer P a a n a k k e r : Mijnheer de voorzitter. Hier ligt een voorstel voor inzake uitbreiding van computer-apparatuur van de dienst gemeentewerken. In maart hebben wij al gesproken over de aanschaf van apparatuur en ik wil nu enkele passages uit de stukken citeren. Uit een brief van gemeentewerken van 27 mei blijkt dat uit vergelijking van de offertes naar voren kwam dat een tekort zou ontstaan. Het bedrag van f 10.590,— dat hier is genoemd, was eigenlijk over het hoofd gezien en had eigenlijk in het voorstel van maart moeten zijn opgenomen.

In een brief van het CIOB van 22 april staat: „Op 12 februari is gekozen voor een systeem” en ik neem aan dat dat na de vergelijking van offertes is gedaan. Verder staat er dan: „Na overleg met de dienst was het toch raadzaam om uit te breiden”. In de raadsvergadering van 25 maart vroeg mijn fractiegenoot Van Oost: „Het gaat mij te ver op basis van blind vertrouwen voor of tegen te stemmen. Wij wachten nog steeds op een beleidsnota inzake automatisering” en feitelijk werd daarbij om meer inzicht gevraagd. Het antwoord van wethouder Verkuijlen luidde: „Na diverse vergaderingen” - hij bedoelde stuurgroepvergaderingen van de dienst - „blijkt dat mijns inziens geen sprake is van gaan over ijs van één nacht. Alles is zeer overwogen gebeurd.”. Ik weet niet welk ijs de wethouder toen bedoelde. Onze vraag komt evenwel neer op de vraag die de heer Van Oost destijds stelde. Wij hebben te weinig inzicht en in de commissie begrepen wij van de ambtenaren dat het een zeer moeilijke materie is, en dat zij de grootst mogelijke moeite hebben erin mee te gaan. Moeten wij nu in blind vertrouwen voor het voorstel stemmen? Kunt u ons, onze fractie - misschien zijn andere raadsleden wijzer - meer inzicht verschaffen in het gehele automatiseringsgebeuren?

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Mijnheer de voorzitter. Ik zou inderdaad meer inzicht kunnen geven, maar op dit moment zou ik de avond niet willen bederven. De commissie voor financiën en bedrijven is ook aangewezen om het college mede te adviseren met betrekking tot automatiseringsvraagstukken. Een half jaar geleden heeft deze

commissie een werkbezoek gebracht aan één van de eerste uitgebreide automatiseringstoepassingen in onze gemeente, waarbij twee uitvoerige inleidingen zijn gehouden over het gevoerde en het voorgenomen beleid met betrekking tot automatisering. Niet alleen in de vergadering van maart, maar ook in de vergadering van mei, waarin de toepassing bij de dienst Casino aan de orde was, heb ik uitdrukkelijk over de beleidsaspecten van automatisering gesproken. In de nota's van aanbidding bij de laatste begrotingen is ook nadrukkelijk op deze beleidsaspecten ingegaan. Met de heer Van Oost heb ik een discussie gehad over de vraag of ik mij achter een informatievoorzieningsplan zou verschuilen om te beletten dat er op korte termijn een automatiseringsplan zou komen. Met betrekking tot de toezeggingen die ik op 19 mei heb gedaan is nog niets veranderd.

Het feit dat hier een aanvulling van de toepassing bij de dienst gemeentewerken wordt gevraagd is een gevolg van twijfel bij de deskundigen op het moment van de eerste beslissing over de geheugencapaciteit van de machine. Daarbij ging het om de vraag of het 64 of 128 miljoen bytes zou moeten zijn. Bij de ontwikkeling van het systeemontwerp is nu gebleken dat degenen, die voor een grotere capaciteit pleitten, het gelijk aan hun zijde hadden. Dat dient vervolgens te worden rechtgetrokken en daarvoor is een aanvullend krediet nodig, maar in het principe van de toepassing is niets veranderd. Ook in mijn toezegging inzake een beleidsnotitie inzake automatisering is niets veranderd. De stuurgroep automatisering heeft de opdracht gekregen en werkt er ook aan. Ook daar hebben wij te maken met een personele capaciteitskwestie, waarvoor ik van de leden van de raad begrip vraag.

De heer P a n a k k e r : De wethouder wees erop dat hij bij een aantal gelegenheden over dit onderwerp heeft gesproken en ik wil alleen maar signaleren dat dit bij een aantal mensen niet is overgekomen, dat zij het eenvoudig nog niet begrijpen. Daaruit kwam mijn vraag voort.

De heer V a n O o s t : Mijnheer de voorzitter. Ik wil nog een vraag stellen en ik heb dat niet in de commissie gedaan omdat ik er toen geen idee van had. Kunt u vertellen hoeveel groter de capaciteit hiermee wordt? Het lijkt twee maal zo groot, maar ik denk dat het veel meer is. Dat vind ik onbegrijpelijk.

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Het gaat er niet om dat wij precies weten dat de maximale capaciteit die wij nu aanschaffen op dit moment noodzakelijk is. Het gaat om de vraag of het zogenaamde groeipad in een systeemontwerp ook qua geheugencapaciteit voldoende is. Op een bepaald moment ontmoet je dan grenzen. Aanvankelijk ging men ervan uit dat een capaciteit van 64 miljoen bytes voldoende was, maar nu blijkt dat die grens wordt overschreden en dat wil niet zeggen dat wij meteen een capaciteit van 128 nodig hebben. In die zin heeft de heer Van Oost gelijk. Er is geen keuze tussen 64, 128 of iets er tussenin, er is alleen een keuze tussen 64 en 128.

De heer V a n O o s t : De capaciteit is toch niet kwadratisch vergroot?

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Ik wordt als bestuurder niet geacht dergelijke technische vragen te kunnen beantwoorden en ik beantwoord ze ook niet.

De heer V a n O o s t : Ik was er al bang voor.

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

23. Voorstel tot het beschikbaarstellen van een krediet voor de realisering van een spel- en sportuitleencentrale binnen de gemeente 's-Hertogenbosch (nr. 201).

De heer M a r i n g : Wij zien af van het voeren van het woord.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

26. Voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet voor de aanleg van een (tijdelijk) verhard parkeerterrein aan de Beurdestraat. (nr. 199).

De heer N e e f s : Mijnheer de voorzitter. Het karakter van een avond mag geen reden zijn om voor of tegen een bepaald voorstel te stemmen. Wel mag men tijdens een één maal in de vier jaar voorkomende avond in het oog houden dat doublures in het debat moeten worden voorkomen en ik heb dat ook gedaan. Je moet dan wel bijzonder goed opletten, omdat je anders de mist in kunt gaan, zoals zoëven is gebeurd. Daarom heb ik geprobeerd als eerste aan het woord te komen, ook al zullen anderen straks uitgebreider over dit onderwerp spreken. Ik ben u er dankbaar voor dat u mij deze gelegenheid hebt geboden.

In de commissies is al uitvoerig over dit voorstel gediscussieerd en voor alle duidelijkheid moet ik zeggen dat ik het niet met alle argumenten die tegen dit voorstel zijn aangedragen eens ben geweest, maar er was nog iets anders. In de commissie voor openbare werken en verkeer is duidelijk verwezen naar de commissie voor volkshuisvesting, opdat daar nog eens duidelijk de woningbouw voor de minst-bezoldigden in de binnenstad aan de orde zou komen. Ik kreeg in die commissie van de heer Van den Berg het antwoord dat ik al eerder had gehoord, te weten dat er geen contingenten voorhanden waren. Ik weet niet of het de wethouder en uw college zal lukken, maar mij is het in elk geval niet gelukt de velen die mij hierover aanspraken te overtuigen van het feit dat hier geen woningen kunnen worden gebouwd. Als ik vertel dat de wethouder heeft meegedeeld dat er geen contingenten zijn, antwoordt men dat dat eenvoudig kletsboek is. Het spijt mij dat ik het zo moet zeggen, maar ik geef weer welke geluiden mij bereiken. Bovendien hebben deze mensen gelijk en er komt vaak nog een heel ander vocabulair aan te pas, maar die wil ik de raad besparen. Het college krijgt nogal wat naar het hoofd geslingerd. Men voert aan dat het beter zou zijn geweest minder woningwetwoningen in Maaspoort te bouwen, opdat dan de huizen zouden kunnen worden gebouwd waar zij horen. Een vorig college heeft de Pijp al vermoord, daar hadden ook gewone mensen kunnen terugkomen en dat is niet gebeurd. Ook hier is een volkswijk de vernieling in gejaagd en is het ook niet mogelijk de mensen te laten terugkeren. Ook in de binnenstad behoren eenvoudige gewone mensen te wonen, daarvoor moeten woningwetwoningen worden gebouwd. Dat is niet gebeurd en daarom stem ik tegen het voorstel. Ik zie geen kans mijn achterban te overtuigen van het feit dat er geen contingenten voor de bouw op deze plaats konden worden vrijgemaakt.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. De raads-groepering Knillis is, zoals de krant het den volke al kond heeft gedaan, furieus op burgemeester en wethouders vanwege dit voorstel. De Beurdestraat heeft een warm plekje in het hart van iedere rechtgeaarde Bosschenaar en wie het niet mocht weten zal het zeker aan de warmte van het betoog van de heer Neefs kunnen horen. Eens bestond hier een levendige volkswijk, de Beeweg van de Zoete Moeder liep er doorheen. Wie de oude foto's en schilderijen van deze straat ziet - het was een fotogeniek stukje van onze stad - komt onder de indruk van wat hier verloren is gegaan. De Beurdestraat had beter verdiend en het had ook beter gekund. De huizen waren oud, maar de moderne restauratietechnieken staan voor niets en zij hadden hier prachtig werk kunnen verrichten. Het heeft niet zo mogen zijn, de Beurdestraat is gesloopt, evenals het Tolbrugkwartier. Jarenlang is beloofd dat er op dit terrein nieuwe huizen zouden komen en dat zelfs de oude bewoners zouden kunnen terugkeren, maar ook dat heeft niet zo mogen zijn.

Het structuurplan Binnenstad dat in 1980 door de raad is vastgesteld voorziet in bebouwing van dit terrein en over de basisfilosofie bestaat eigenlijk geen verschil van mening. Het verschil komt, zoals zo vaak, levensgroot aan de oppervlakte omdat burgemeester en wethouders weer eens lippendienst bewijzen aan de schone idealen, maar in werkelijkheid hun beleid er niet op richten. Als zij het goed hadden gemeend met de Beurdestraat, hadden zij een mooi bouwplan voor dit kaalslaggebied laten ontwikkelen, zeker vanaf het moment waarop het structuurplan dit gebied als woongebied aanwees. Als wij zelf geen plan hadden willen ontwikkelen, hadden wij tenminste gehoor kunnen geven aan voorstellen van derden, die voor dit gebied plannen hebben opgezet. Ik heb plannen bij mij van een architect uit de Neerstraat, die hij anderhalf jaar geleden aan burgemeester en wethouders heeft toegezonden, maar waarvoor hij zelfs geen bericht van ontvangst heeft gekregen: over werkgelegenheid voor Bossche architectenbureaus gesproken!

Burgemeester en wethouders hebben dit gebied gewoon laten liggen, er is geen bouwplan ontwikkeld en daarom staat het gebied ook niet op de meerjarenplannen volkshuisvesting. Terecht, want daarop behoren slechts definitieve bouwplannen te worden opgenomen.

De heer wethouder L e n s e n : Eindelijk begint de heer Jacobs iets van planning te begrijpen.

De heer J a c o b s : Burgemeester en wethouders voeren nu aan dat er voorlopig toch niet zal worden gebouwd, omdat het project niet in de meerjarenplanning volkshuisvesting is opgenomen, zodat het terrein voorlopig als parkeerterrein kan worden ingericht. Dat is een wijze van argumenteren die ieder logisch denkend mens pijn doet. Burgemeester en wethouders hadden op basis van het structuurplan een plan kunnen ontwikkelen, want die methode kennen zij goed genoeg bij allerlei andere projecten in de stad. Vooruitlopen op bestemmingsplannen komt vaker voor en wat dat aangaat behoeven zij geen schroom te hebben. Zij hadden dus een plan kunnen ontwikkelen, dat plan had verleden jaar gereed kunnen zijn, zodat het in de planning had kunnen worden ingeschoven. Dat is ook het antwoord aan de heer Neefs als hij erop wijst dat de mensen niet begrijpen dat er geen contingenten zijn. Dat is eenvoudig een gevolg van het feit dat er geen plan is gemaakt, men heeft geen uitgewerkt bouwplan klaar liggen. In zo'n

geval zet je niets op de lijst, omdat je dan een contingent verloren laat gaan. Zo'n contingent besteed je aan een uitgewerkt plan, maar de oorzaak ligt in het feit dat burgemeester en wethouders geen bouwplan hebben ontwikkeld. Burgemeester en wethouders zijn dus verantwoordelijk voor een slecht gebruik van de mogelijkheden in verband met de volkshuisvesting.

De vraag rijst dan waarom het slecht is gegaan, want dat is natuurlijk niet per ongeluk gebeurd, er is een bijbedoeling geweest. Jarenlang hebben burgemeester en wethouders gespeeld met de gedachte op dit terrein een ondergrondse parkeergarage te realiseren. In afwachting van de haalbaarheidsstudie heeft men gewoon geen plannen voor dit terrein willen ontwikkelen vanuit de gedachte dat het wel eens een overbodig plan zou kunnen zijn. Toen de studies gereed waren zag men dat een parkeergarage op deze plaats irreëel is, want de mogelijkheid werd als duurste variant afgewezen. Nu men binnenkort met riolering en bestrating aan dit gebied toe is, constateert men dat er geen plan voor is, omdat er geen parkeergarage komt, en besluit men meteen maar geld te vragen voor de aanleg van een slijtlaag. Zo is het gegaan en u hebt dan ook gelijk als u zegt dat men dit in Den Bosch niet kan waarderen, dat men dat een slecht beleid vindt en dat de stad zich er hopeloos door verkocht voelt.

Wij vinden dat ten aanzien van het gebied een andere weg moet worden ingeslagen. Er dient een bouwplan te worden ontwikkeld met kleinschalige en afwisselende bebouwing, in een bonte mengeling van wonen, werken en verzorgingsfuncties, zodat er weer een nieuwe volksbuurt kan ontstaan die onze stad waardig is. Mijn groepering gaat voort met bij de raad een dergelijke aanpak voor de binnenstad te bepleiten als alternatief voor slopen en asfalteren.

De heer G r o o t m e i j e r : Mijnheer de voorzitter. Toen ik in de stad Den Bosch mijn blijde inkomst maakte, had de Beurdestraat al het karakter van een bomkrater en ik kan niet uit eigen ervaring nostalgisch terugdenken aan de voormalige woonbuurt. Ik kan mij er enige voorstelling van maken aan de hand van het boekje over arbeidershuisvesting in Den Bosch, dat door het gemeentebestuur is uitgegeven. Ik kan stellen dat het mij verheugt dat dergelijke woninkjes onderhand verdwenen zijn. Ik geloof niet erg in het folkloristisch gepraat over het restaureren van dit soort woninkjes.

Ik zal mij niet begeven in een discussie over volkshuisvesting en ik wil volstaan met te zeggen dat naar de mening van mijn fractie op dit punt in de binnenstad zo snel mogelijk een woningbouwproject moet worden gerealiseerd. Op grond van de huidige informatie hebben wij er begrip voor dat dat nog enkele jaren kan duren. Wat hier van de raad wordt gevraagd is een tijdelijke oplossing en wij zien het voorstel vanuit die optiek. Daarbij mag wat ons betreft de termijn van vijf jaar best korter zijn. Het besluit dat nu wordt genomen mag wat dat betreft geen hinderpaal opleveren. Het is verheugend dat wij op korte termijn die puinhoop zullen zien verdwijnen en dat dat kostendekkend kan gebeuren is zeker in deze tijd mooi meegenomen. De parkeeraspecten mogen wat ons betreft ook niet worden gezien als een voorschot op de behandeling van de parkeernota's. Ook ten aanzien van dat aspect willen wij onze handen vrij houden, zodat wij vrij, maar niet vrijblijvend, de discussies over die nota's kunnen aangaan.

De heer C l a e s s e n : Mijnheer de voorzitter. Ook in dit voorstel is eigenlijk al weer vooruitgelopen op het systeem van belanghebbendenparkeren. Het gaat hier om een plaats die, volgens de filosofie van de Parkeernota, kan worden gebruikt voor kort parkeren, als het terrein die bestemming krijgt.

Ik verwacht dat dit een probleem zal gaan opleveren. Als het systeem van belanghebbendenparkeren zal worden ingevoerd, gebeurt dat over een aantal jaren. De lokatie wordt op korte termijn ingericht voor kortparkeren en de bewoners en belanghebbenden, die nog niet in het systeem van het belanghebbendenparkeren een plaats hebben gekregen, omdat het systeem er nog niet is, ondervinden daar nadeel van. Er zal een tijdelijke frictie ontstaan en omdat er in de omgeving van het terrein nogal wat mensen wonen kan dit een probleem zijn.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Mijnheer de voorzitter. Ik kan de heer Grootmeijer zeggen dat het terrein uitdrukkelijk tijdelijk voor parkeren zal worden ingericht. Dat blijkt ook uit de inrichting en de kosten die daaraan zijn verbonden. Er komt een eenvoudige verharding met puin die moet worden afgedekt omdat anders geen goede indeling kan worden gemaakt. Het wordt de eenvoudigste verharding die wij kunnen realiseren. Er is een termijn van vijf jaar genoemd, maar wij rekenen niet op deze termijn omdat het in twee of drie jaar een bekeken zaak zou moeten zijn. Wij houden er althans heel nadrukkelijk rekening mee en wij hebben ook onze investering daarop berekend. Wij zitten dus heel nadrukkelijk op één lijn.

Ook wil ik erop wijzen dat met dit voorstel niet op de parkeernota's vooruit wordt gelopen. Er ligt een terrein dat een groot deel van het jaar, zeker in de herfst en de winter, niet bruikbaar is en wie er ooit heeft geparkeerd weet welke toestanden dan ontstaan. Het is zonde het terrein zonder meer te laten liggen. Bij de behandeling van het investe-

ringsplan hebben wij verleden jaar afgesproken dat braakliggende terreinen die tijdelijk vrijkomen als parkeerterreinen zullen worden ingericht. Dit is één van die terreinen en daarmee is ook de tijdelijkheid heel nadrukkelijk blemtoond.

Hiermee wordt niet vooruitgelopen op het belanghebbendenparkeren. Omdat hier een investering nodig is, willen wij voor het parkeren op dit terrein een tarief heffen, dat ook past in het beleid ten aanzien van de parkeergarage De Kuil. Overdag kunnen de middellang- en langparkeerders op dit terrein terecht. Voor de koopavond en de zaterdag kan het terrein mede dienst doen voor kortparkeerders en daarna is het afgelopen en kunnen anderen er gebruik van maken. In de trits van maatregelen voor de toekomst neemt deze voorziening eigenlijk geen vaste plaats in. De omwonenden komen niet verder in het gedrang dan op dit moment, alleen met het gratis parkeren is het nu afgelopen, maar daar staat tegenover dat de auto's op een fatsoenlijk terrein kunnen staan.

De heer wethouder L e n s e n : Mijnheer de voorzitter. De woorden waarmee de heer Neefs begon zijn juist in die zin dat op dit terrein niet wordt gebouwd omdat het niet in de meerjarenplanning is opgenomen, waardoor er dus geen contingenten voor worden verkregen. Als je dat uitspreekt hoort er nog iets bij en mijn antwoord is in eerste instantie gemakkelijk, want de heer Jacobs heeft al uitgelegd hoe de systematiek van de planning is.

Vervolgens resteert de vraag waarom voor de Beurdsestraat geen uitgewerkt bouwplan tot stand is gebracht. De heer Jacobs verwees naar het structuurplan en daaruit blijkt dat op dit terrein woningbouw mogelijk is, evenals op andere terreinen in de binnenstad. De heer Jacobs weet dat wij op andere plaatsen bezig zijn met woningbouw, terwijl in andere gevallen op korte termijn een begin wordt gemaakt. Ook de heer Neefs draagt daar kennis van en hij heeft al eens laten weten dat hij daar zeer positief over denkt. Wij weten tevens allemaal welke problemen zich aandienen met betrekking tot het wonen in de binnenstad. De problemen liggen in de hoge grond- en stichtingskosten met daarbij de wens toch lage huren te bereiken. Ieder heeft de mond vol over belanghebbendenparkeren en bij nieuwbouw in de binnenstad moet worden bedacht dat voor de bewoners ook parkeermogelijkheden moeten worden geschapen. In de andere bouwplannen heeft dat grote moeilijkheden veroorzaakt, ieder weet daarvan, maar wij slaan er toch in tot oplossingen te komen. Ook in het geval van de Beurdsestraat hebben wij te maken met een combinatie van woningbouw in een goedkope categorie en daarnaast het realiseren van een parkeerdek. Dit zijn eenvoudigweg de problemen en wij verwachten niet dat wij op korte termijn een oplossing vinden. Om die reden liggen er nu geen plannen voor.

Ik begreep van de heer Jacobs dat een architect een bouwplan heeft ingestuurd, ik ken dat plan niet en bij navraag is mij gebleken dat ook anderen het niet kennen. Daarom wil ik graag weten welke architect welke stukken heeft ingezonden, want als daarin reële mogelijkheden liggen om op korte termijn in dit gebied aan de slag te gaan is het de vraag of wij het raadsbesluit tot aanleg van een parkeerterrein zullen uitvoeren. Als wij daar woningen en parkeerruimte kunnen realiseren moet dat zo snel mogelijk worden aangepakt, mits het plan realiteitswaarde heeft. Dat laatste houdt natuurlijk verband met de financiële consequenties.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. Het antwoord van wethouder Lensen geeft duidelijk aan waarom wij de kaalslaggebieden in onze stad houden ...

De heer wethouder L e n s e n : Geen juiste informatie!

De heer J a c o b s : Het is een gevolg van het feit dat wij iets proberen te vinden wat niet bestaat. Het is onmogelijk in de binnenstad sociale woningbouw te realiseren op parkeerdekken. De stichtingskosten worden daardoor zo hoog dat zij buiten de normen vallen en de wethouder zoekt eenvoudigweg het verkeerde. Op die manier kan hij jarenlang blijven zoeken zonder het te vinden. Ik weet niet of het plan van Harry Verstappen, Neerstraat 197, gericht aan gemeentewerken ...

De heer wethouder L e n s e n : In eerste instantie zei u dat de plannen aan het college waren gericht!

De heer J a c o b s : Er staat letterlijk: „aan de heer Van Aalst, hoofd afdeling Binnenstad (eventueel de burgemeester)”. Ik vind dat de betrokkene de gezagsverhoudingen uitstekend in het oog heeft gehouden. Wij hebben een copie van het plan gekregen en ik zal dat de wethouder aanreiken, waarbij ik niet beweer dat mijn groepering het met dit plan eens is. Wij houden onze kritische distantie, want er zijn architecten die het nodige verzinnen.

De heer V a n K o p p e n : Die vinden wij in de groepering Knillis ook!

De heer J a c o b s : Jazeker, zij zijn zeer inventief en zij doen soms dingen waarmee wij het niet eens zijn. Je hebt niet alles in de hand, maar er zijn in elk geval mensen kritisch met dit plan bezig geweest en dat was de essentie van mijn opmerking. Burgemeester en wethouders blokkeren evenwel een aanpak van het gebied, omdat zij hebben ge-

wacht op de mogelijkheid hier een parkeerdek aan te leggen. Dat blijft een feit en de wethouder blijft met deze gedachte spelen. Zo lang hij deze onverenigbaarheid nastreeft zal er niets uitkomen en het tijdelijke parkeerterrein zal dan heel lang in gebruik blijven.

De heer P a a n a k k e r : Mijnheer de voorzitter. Het lijkt een beetje op een herhaling, maar ik verwijs voor een groot deel naar punt 18, waarbij ik heb gezegd dat wederom een stap te vlug is gedaan. Ook in dit geval worden punten aangeroerd die in het haalbaarheidsonderzoek van parkeergarages zijn vermeld.

De heer G r o o t m e i j e r : U luistert niet, Ik heb dat ook al gezegd en het is door het college ontkend.

De heer P a a n a k k e r : Ik ben het daar dan niet mee eens.

De wethouder sprak over een periode van twee of drie jaar en het voorstel noemt een periode van vijf jaar. Als hier sprake moet zijn van een budgettair neutrale opzet, maakt dat bepaald wel iets uit en wellicht kan hij er iets meer van zeggen. Verder verwees de wethouder naar de toestand van het terrein in de wintermaanden en ik had de indruk dat hij uit ervaring sprak. Nu bekruipt mij de vraag of wij het terrein alleen aanleggen voor de wintermaanden. Uit een knipsel blijkt dat er op het ogenblik veel mensen gebruik maken van het terrein, ik neem aan dat zij er gelukkig mee zijn en straks moeten zij ervoor betalen. Misschien kan de wethouder iets meer zeggen over de relatie tussen dit bedrag en de wintermaanden.

De heer C l a e s s e n : Mijnheer de voorzitter. Ik heb de laatste zin van het antwoord van wethouder Van den Berg niet helemaal goed verstaan, maar ik meen dat er geen antwoord is gekomen op de vraag hoe het met de langparkeerders/bewoners in deze buurt moet.

Wij hebben in de raad bij een begrotingsbehandeling al eens in het algemeen gesproken over het feit dat kaal-slagebieden niet allemaal meteen kunnen worden bebouwd en dat het dan wenselijk is ze tijdelijk als parkeerterrein in te richten. Deze gedachte is nu door de wethouder nog eens verwoord en ik wil dat graag onderstrepen.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Mijnheer de voorzitter. Ik wil de heer Paanakker nog eens zeggen, hoewel hij blijkbaar niet wil luisteren of het aannemen, dat wij in dezen niet vooruitlopen op de Parkeernota. Eind september zullen wij er met de drie commissies uitvoerig over praten en wij hebben dan nog een heel lange weg te gaan om een aantal problemen op te lossen. Hier gaat het nu om een terrein, dat er niet bijzonder fraai bij ligt, dat wij voor betaald parkeren willen inrichten.

De heer P a a n a k k e r : Er is een verschil tussen luisteren en overtuigen! Ik probeer goed te luisteren, maar het overtuigen lukt niet.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : U wilt kennelijk niet worden overtuigd, want u koppelt onderwerpen aan elkaar die niet moeten worden gekoppeld. U hebt alle handen vrij. De heer Paanakker zou gelijk hebben als wij dit terrein zouden willen gebruiken als permanent parkeerterrein, maar de heer Lensen en ik hebben geprobeerd aan te geven dat wij binnen een aantal jaren om verschillende redenen ook planologische die zeker een belangrijke rol zullen spelen - het bestemmingsplan moet nog in het vooroverleg -, op dit terrein zullen bouwen. Er zullen nog enkele jaren verstrijken voor het zover is en wij willen nu dit terrein van een eenvoudige verharding voorzien, zodat het goed bruikbaar is als parkeerterrein.

Inderdaad wordt het terrein nu ook voor parkeren gebruikt, maar alles staat schots en scheef door elkaar. Bovendien ondervindt garage De Kuil er concurrentie van en u weet dat wij ernaar streven zo weinig mogelijk onbetaalde openbare parkeerruimte te handhaven. Uiteraard blijven er in deze omgeving vrije parkeerplaatsen voor langparkeren voor bewoners, althans zo lang het bewoners-belanghebbendenparkeren niet is ingevoerd. Daarnaast zal dit terrein kunnen worden gebruikt, want na zes uur kan er vrij worden geparkeerd, zodat omwonenden er een belangrijk deel van de dag zonder meer terecht kunnen. Ook gezien het feit dat er op korte termijn zeker behoefte aan parkeerruimte is, waarvoor wij oplossingen willen vinden, moeten wij voor deze oplossingen kiezen, omdat wij oplossingen voor een lange termijn niet zomaar voorhanden hebben. Hier kunnen wij voor een beperkte termijn 92 parkeerplaatsen stichten die zichzelf bedruipen.

Er is in het stuk een termijn van vijf jaar genoemd en ik kan best een berekening maken waardoor een kortere termijn wordt bereikt. Wij taxeren de opbrengst, bij een minimumtarief van f 2,—, op f 8,— à f 10,— per dag, met een extra opbrengst op koopavonden en de zaterdag. Bij een volledige bezetting gedurende vier dagen per week en een opbrengst per plaats van, in dat geval f 15,—, kunt u berekenen wat de opbrengst is. De te plaatsen parkeerautomaat heeft na verloop van enkele jaren ook nog een belangrijke restwaarde en kan dan op een andere plaats worden gebruikt. Wij hebben met het noemen van een periode van vijf jaar voorzichtigheid betracht, maar wij moe-

ten eerder uit de kosten kunnen zijn. Ik hoop dat ik hiermee de leden van de raad ervan heb overtuigd dat dit een goed voorstel is, voor een tijdelijke oplossing.

De heer wethouder L e n s e n : Mijnheer de voorzitter. Als de heer Jacobs aanvoert dat wij in de binnenstad geen woningen kunnen bouwen in combinatie met parkeervoorzieningen, is hij blijkbaar het recente verleden vergeten, want ik denk bijvoorbeeld aan de plannen van De Plein.

Gisteren sprak hij bij de emancipatienota over een vrouwvriendelijk bouw- en ruimtelijk-orderingsbeleid. Als ik de plannen zie die de heer Jacobs mij zoëven heeft aangereikt wordt mij duidelijk wat hij er gisteren mee heeft bedoeld, want die plannen zetten alleen heel dikke strepen onder het betoog van mevrouw Van der Beek.

De heer J a c o b s : Ik heb een plan aangereikt waarvan ik de auteur niet ben. Die plannen zijn eerder bij de gemeente ingediend en de wethouder kan mij dit plan niet in de schoenen schuiven.

De heer wethouder L e n s e n : Een raadslid heeft meer verantwoordelijkheden dan alleen het doorsturen van vodes.

De heer J a c o b s : In elk geval zijn wij tegen dit voorstel.

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten onder aantekening dat de heren Neefs, Jacobs, De la Cousine en Van de Vorst wensen te worden geacht tegen te hebben gestemd.

29. Voorstel tot het vaststellen van het bestemmingsplan „Engelermeer”. (nr. 200).

De heer D o n a : Mijnheer de voorzitter. Na een record aantal voorbereidingsbesluiten, namelijk elf, is nu eindelijk het bestemmingsplan ter behandeling aan de raad voorgelegd. Ook uit vorige besprekingen, die enkele jaren geleden in de commissie voor ruimtelijke ordening hebben plaatsgevonden, zijn enkele punten overgebleven, waaronder de diepte van de plas. Wij hebben bij eerdere besprekingen aangedrongen op een onderzoek, omdat de diepte naar ons oordeel niet groter zou mogen zijn dan tien meter. Er zijn deskundigen geraadpleegd, onder wie de rijksdienst voor natuurbehoud, en uit hun rapport zou blijken dat er geen nadelige invloeden ontstaan als de diepte dertien meter wordt. Dit is voor ons heel moeilijk te beoordelen en wij houden enige twijfel op dit punt, maar bij het ontbreken van werkelijk steekhoudende en gefundeerde argumenten om het rapport aan te vechten gaan wij met dat punt akkoord.

Een tweede punt wordt gevormd door de bereikbaarheid en dat ligt moeilijker. Voor de bereikbaarheid voor gemotoriseerd verkeer gaat het plan uit van een route die helemaal om het plan heen voert. Dat lijkt mij een heel ongelukkige ontsluiting. In de commissie is door mijn fractie een veel betere oplossing aangeboden, namelijk de route via de oude provinciale weg naar Vlijmen en dan voor de dijk of een klein stukje na het begin van de dijk rechts naast de provinciale weg in tegengestelde richting naar het Engelermeer. Er ligt al een wegtracé met een fietspad en deze mogelijkheid zou open moeten blijven. Wij hebben aangedrongen op nader overleg met Vlijmen, dat overleg heeft plaatsgevonden en wij hebben er een notitie over gekregen die gisteren in de commissie is besproken. Vlijmen wijst elke activiteit op dit punt af en dat is erg jammer. Het zal ook niet werken voor Vlijmen, want Vlijmen wil geen sluipverkeer, maar alle verkeer kan nog steeds via Vlijmen want 150 meter verderop kan het verkeer eenvoudig rechtsaf. Het weigeren van deze oplossing helpt dus niet echt.

Voor de genoemde oplossing is een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan voldoende en zij betreft enkele vierkante meters, waardoor te zijner tijd een aanhaking via het door ons voorgestelde tracé mogelijk wordt. Wij begrijpen dat dit niet in enkele dagen financieel en technisch kan worden bekeken. Ook deze kleine wijzigingsbevoegdheid wil Vlijmen niet aanbrengen en dat is erg teleurstellend. Ik heb begrepen dat de Bossche raad juridisch geen mogelijkheid heeft een amendement in te dienen, omdat het om grondgebied van Vlijmen gaat. Ik vind dat erg jammer anders zou ik zeker een amendement hebben ingediend. Dat betekent dat ons niets anders overblijft dan onder een zeker protest met het plan in te stemmen. Voor het overige stemmen wij graag met het plan in, want wij verwachten dat stad en omgeving in de toekomst veel plezier van dit recreatiegebied zullen hebben.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. Het bestemmingsplan Engelermeer, dat nu aan de raad ter vaststelling is voorgelegd, heeft een aantal verdiensten. Het ordent de verwezenlijking van een recreatiegebied dat straks veel recreanten zal plezieren. Knillis heeft de verwezenlijking van het Engelermeer nooit principieel afgewezen en in beginsel stellen wij ons nu overeenkomstig op. Wij staan dus positief tegenover de uitgangspunten van dit bestemmingsplan.

Een viertal punten is evenwel voor ons onverteerbaar en allereerst de diepte van het te ontgronden Engelermeer. De diepte wordt op ongeveer 13 tot 15 meter bepaald en welke motieven hier ook aan ten grondslag liggen, zij zijn zeker niet bepaald door een vanuit ecologisch opzicht optimale diepte, aangezien die diepte nooit meer kan zijn dan hoogstens vier of vijf meter, en afhankelijk van plaatselijke factoren wellicht zeven meter. Alle binnenwateren in onze omgeving die dieper zijn, zijn gedoemd tot een doodse waterhuishouding. Ik heb in de commissie voor ruimtelijke ordening voorgesteld dit standpunt nog eens te laten verifiëren door het rijksinstituut voor natuurbehoud, maar helaas is dat voorstel van de hand gegaan.

De heer D o n a : Het vorige verzoek aan het rijksinstituut is ook gedaan op voorstel van de fracties van Knillis en de PvdA. Als de uitkomst niet precies in je straatje past moet je niet hetzelfde instituut weer een onderzoek vragen.

De heer J a c o b s : In het stuk is vermeld dat het rijksinstituut alleen is gevraagd of het natuurbeheer van het gebied gewild wordt aangedaan als je in plaats van tot dertien meter tot vijftien meter gaat.

De heer D o n a : Dat klopt en dat was precies de vraag die ook Knillis destijds in de commissie stelde. Dat is het probleem, maar als het antwoord niet bevalt, moet je niet met een nieuwe vraag komen. Knillis en PvdA hebben op een onderzoek naar deze vraag aangedrongen.

De heer J a c o b s : Ik heb mij uiteraard met de heer Masselink verstaan en hij heeft mij verzekerd dat hij in de commissie steeds heeft aangedrongen op een optimale diepte vanuit ecologische overwegingen. Hij heeft destijds evenwel een voorstel van de PvdA ondersteund om hierover nader contact op te nemen met de rijksdienst voor natuurbehoud. Als je vervolgens nagaat hoe het contact is geweest en wat het antwoord was, zie je geen brief van de dienst, zodat je niet kunt afgaan op een objectief rapport, want je kunt alleen uit de stukken lezen dat het stadsgewest contact heeft gehad met de rijksdienst om te vragen of er verschil is als je in plaats van tot dertien meter tot vijftien meter gaat. Op grond van hun deskundigheid, die wij niet betwisten, zijn zij tot een conclusie gekomen en deze tasten wij niet aan, want het maakt geen verschil. In de commissie heeft Knillis steeds op het standpunt gestaan dat de optimale diepte vanuit ecologisch oogpunt moest worden gekozen. Wij hebben de suggestie van de PvdA om ons tot dit instituut te wenden gesteund, maar niet met de vraagstelling die, naar achteraf blijkt, aan het instituut is voorgelegd. Wij hadden graag de goede vraag gesteld en wij hadden graag het antwoord ter inzage gekregen, maar de goede vraag, in verband met de optimale diepte uit ecologisch oogpunt, is niet gesteld.

Ik veronderstel dat het plan daardoor niet voldoet aan de wettelijke eisen, aangezien artikel 7 van het besluit op de Ruimtelijke Ordening een deugdelijk onderzoek van onder andere de natuurlijke gegevens van het gebied vereist. Op het ogenblik worden voor dit belangrijke gebied bepalingen in het bestemmingsplan opgenomen, die onvoldoende door deskundigen zijn onderbouwd. Ik vrees dat in de bezwarenprocedure hieruit consequenties zullen voortvloeien, want de Stichting tot Behoud van Poldergebieden in Engelen en Bokhoven is vast van plan haar strijd voort te zetten.

Ons tweede bezwaar is dat het plan weinig recht doet wedervaren aan de landschappelijke waarde van het gebied. Die waarde is niet door ons verzonnen, want in het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied is het gebied als zodanig aangeduid. Het is dan inconsequent in het voorliggend bestemmingsplan het gebied niet als zodanig aan te merken, maar het te beschouwen als een gebied met agrarische bestemming, welke laatste kwalificatie minder bescherming oplevert dan de eerste.

Het derde bezwaar is dat geen rekening is gehouden met bereikbaarheid voor gebruikers van het openbaar vervoer. De haltes van het openbaar vervoer zijn meer dan een kilometer verwijderd van de belangrijkste recreatiepunten in dit gebied, zulks in tegenstelling tot de parkeerplaatsen die er vlak tegenaan zijn geprojecteerd. Het Engelermeer zou aan de zuidzijde moeten worden ontsloten door de buslijnen naar Vlijmen en Waalwijk. De bussen zouden daar een halte moeten krijgen met vervolgens een voetpad naar het recreatiepunt, terwijl aan de noordzijde met een lus een betere ontsluiting zou moeten worden verkregen, zeker in de zomer, door de buslijn naar Engelen en Bokhoven.

Op de vierde plaats is de gram van Knillis gewekt door de knullige ontsluiting van het gebied voor auto's. Knillis is geen vriend van steeds extra voorzieningen voor auto's, maar de voorzieningen die er zijn dienen niet storend te werken. In de gemeentelijke plannen is een groot parkeerterrein in het zuiden van het gebied geprojecteerd, terwijl dat slechts door een route via het noorden van het gebied wordt ontsloten. Aldus moet het gehele gebied worden doorkruist. Een parkeerplaats in het zuidelijke deel vraagt een ontsluiting vanuit het zuiden en als deze niet mogelijk is door de hoge kosten of doordat Vlijmen dwars ligt, zal het gebied alleen uit het noorden kunnen worden ontsloten met alleen een parkeerplaats in het noorden. Dat is logisch denken in ruimtelijke ordening.

De heer B i e r e n s : Mijnheer de voorzitter. De heer Dona heeft het meeste gras al voor mijn voeten weggemaaid, maar ik wil toch nog een opmerking maken over de ontgrondingen. Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid tot een diepte van maximaal vijftien meter te ontgronden en ieder weet dat voor ontgrondingen een aparte vergunning nodig is. Daaraan dient een onderzoek ten grondslag te liggen over de mogelijke gevolgen. Daarin kan tot uitdrukking komen welke diepte aanvaardbaar is, maar het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid tot vijftien meter te gaan.

Wat betreft de verkeersontsluiting verbaast het mij dat de heer Jacobs geen gewag heeft gemaakt van de notitie die de commissie voor ruimtelijke ordening is voorgelegd. Hij blijft volhouden dat de ontsluiting vanuit het noorden kan, de notitie geeft aan dat mogelijkheden om het anders te doen zijn onderzocht, waarvan drie mogelijkheden niet kunnen worden gerealiseerd. Eén is wellicht te realiseren, maar daarvoor is medewerking van Vlijmen nodig. Vlijmen geeft vooralsnog geen medewerking, maar zoals in de commissie al is afgesproken verzoeken wij de wethouder van ruimtelijke ordening om nog eens bij Vlijmen te pleiten voor het in ogenschouw nemen van de mogelijkheid het gebied vanuit het zuiden te ontsluiten, via de derde mogelijkheid die de notitie noemde. Wij vinden dit een goed plan en wij hopen dat het volgend jaar de eerste mensen gebruik kunnen maken van het strandbad.

De heer wethouder V a n d e n E e r e n b e e m t : Mijnheer de voorzitter. In het voorliggende bestemmingsplan wordt een belangrijk onderwerp geregeld. Zandwinning is noodzakelijk, maar de winning van het zand doet een goed recreatiegebied voor het centraal stedelijk gebied ontstaan. De mogelijkheden daarvoor worden in het bestemmingsplan geboden en het belang van de Bosschenaren bij deze ontwikkeling is groot.

De voorbereiding van dit plan heeft tijd gekost en als je dat afmeet aan het aantal voorbereidingsbesluiten heeft het zelfs veel tijd gekost, maar dat is natuurlijk ook een gevolg van het feit dat de ontwikkeling van de recreatie binnen het stadsgewest een langdurig proces is geweest, waarbij ook vanuit recreatie-kringen nogal wat discussie is losgekomen. Gelukkig kunnen wij nu het bestemmingsplan vaststellen.

Er is een aantal discussiepunten overgebleven met als eerste de diepte van de plas. In eerdere besluiten ten aanzien van recreatie is de diepte vastgesteld op tien meter en terecht is daarbij gevraagd wat de gevolgen zijn als je van tien naar dertien meter gaat. Er is enige verwarring ontstaan in verband met de diepte van vijftien meter, maar wij spreken over dertien meter onder NAP en dat betekent een waterdiepte van vijftien meter. Deze aanvullende vraag heeft tot reacties van deskundigen geleid en daarbij is literatuur bestudeerd en zijn mondelinge en telefonische informatie ingewonnen. Door het stadsgewest zijn de verkregen gegevens in een handzame notitie bijgevoegd en dat lijkt mij een correcte handelwijze, want ik acht het juist dat wij de raad op de hoogte stellen van de verzamelde informatie. Ik acht het een slechte weg te blijven zoeken naar de laatste deskundige die het antwoord onderbouwt dat hij zelf al heeft gegeven.

De heer J a c o b s : Neen, het gaat om een betere vraagstelling!

De heer D o n a : Wel met hetzelfde doel.

De heer wethouder V a n d e n E e r e n b e e m t : Uit de informatie is duidelijk geworden dat wij de goede kanten van het Engelermeer kunnen vergroten door met enkele feiten rekening te houden. Er dient voor te worden gezorgd dat er geen drempels in de plas ontstaan en dat er bij de oevers ondiepten ontstaan met een zachtglooiende helling. Het meer is een gesloten circuit dat alleen maar regen- en grondwater ontvangt en daarbij is de grootte van de plas van belang in verband met de invloed van de wind. Spreken wij in verband met dit plan over het milieu, dan dienen wij te beseffen dat wij hier spreken over een centrale zandwinning, waardoor voor het noodzakelijke zand niet een groot aantal te ondiepe plassen wordt gegraven, waarbij door die ondiepe plassen ook een aantal milieu-aspecten worden aangetast, en meer ruimte nodig is.

In de commissie voor ruimtelijke ordening is al twee maal gediscussieerd over de bereikbaarheid. Na de eerste discussie hebben wij de leden van aanvullende informatie voorzien en is er zowel ambtelijk als bestuurlijk contact geweest met Vlijmen en het stadsgewest. Bij een ontsluiting uit het zuiden voor autoverkeer komen wij op de Trompet uit en dat is de kortste verbinding, maar daarbij komen wij voor zeer kostbare voorzieningen te staan als het verkeer het gebied in en uit moet. De vraag in de commissie te kijken naar de mogelijkheid de afrit bij Vlijmen te gebruiken en dan zo snel mogelijk rechtsaf te gaan ontmoet in de gemeente Vlijmen ernstige bezwaren. Burgemeester en wethouders van Vlijmen zijn niet bereid daaraan medewerking te verlenen omdat er een grote vrees voor sluipverkeer bestaat. Daarbij komt dat deze aftakking gebruikt kan worden om het gebied binnen te gaan, terwijl ook een weg moet worden gevonden om het gebied te verlaten en dan komt het verkeer heel dicht bij Vlijmen. Het gemeentebe-

stuur van Vlijmen vindt het onjuist het vertrekkende verkeer door Vlijmen te leiden. Voor het realiseren van de weg is een wijzigingsbevoegdheid voor enkele vierkante meters terrein nodig, omdat wij voor de planologische voorwaarden voor realisering van de weg buiten dit bestemmingsplan komen.

In een deel van het bestemmingsplan is in een afweging tussen landschappelijke en agrarische belangen gekozen voor de agrarische belangen en daarbij is de bouwblokmethode gehanteerd, maar op vele andere punten is voor de landschappelijke belangen gekozen.

De heer J a c o b s : Dat heb ik ook gezien, maar ik heb gewezen op de tegenstelling die er met het ontwerp-bestemmingsplan buitengebied is ontstaan.

De heer wethouder V a n d e n E e r e n b e e m t : U weet dat ook de discussie over het bestemmingsplan buitengebied nog niet is afgelopen en wij zullen zeker op dit punt nog vele bezwaren moeten wegen.

De heer J a c o b s : Het is toch bestuurlijk een zwalkend beleid in het ene plan te kiezen voor een bepaalde bestemming en in het andere plan voor een andere?

De heer wethouder V a n d e n E e r e n b e e m t : Ik weet niet of dat een zwalkend beleid is. Telkens opnieuw worden de belangen tegen elkaar afgewogen en op die manier ontstaat een zorgvuldige benadering.

De heer Bierens heeft er terecht op gewezen dat bij het verlenen van ontgrondingsvergunningen ook een afwegingsproces plaatsvindt in verband met de toelaatbare diepte bij een bepaalde aanvraag. Deze werkwijze levert een extra beveiliging op, temeer daar dit ook in de toelichting duidelijk wordt aangegeven. Bovendien is de grond vrijwel geheel eigendom van de gemeente Vlijmen, het stadsgewest of Staatsbosbeheer of van de gemeente 's-Hertogenbosch.

Toen het ging om de voorschriften van het bestemmingsplan Maaspoort waarin de diepte van de plas op geen enkele wijze werd geregeld, heeft de heer Masselink geen bezwaar gemaakt, wil ik bij deze nadrukkelijk opmerken.

De heer wethouder V a n d e n B e r g : Mijnheer de voorzitter. Ik had met de heer Van den Eerenbeemt afgesproken dat ik zo nodig iets over het openbaar vervoer zou zeggen. In de stuurgroep openbaar vervoer, waar de heer Lensen en ik zitting in hebben, zullen wij de kwestie graag aan de orde stellen, maar het lijkt mij goedkoop de opmerkingen die hierover zijn gemaakt op deze wijze af te doen, ook al omdat wij daardoor wellicht illusies wekken.

Er zijn heel weinig mogelijkheden en het lijkt mij goed daarop te wijzen. Een rechtstreekse busroute is alleen mogelijk bij een directe aansluiting van de Maasroute op de Trompet. De heer Van den Eerenbeemt heeft al op de consequenties daarvan gewezen. De basisvoorziening voor dit project, waarmee de heer Jacobs problemen heeft in verband met de afstand, wordt gevormd door de lijnen 1, 2 en 3, die een halte hebben bij het viaduct onder de Maasroute. De afstand van dat punt tot het recreatiegebied is ongeveer 400 meter en tot de plas ongeveer 800 meter. Ik heb er recent met de BBA over gesproken en daarbij is gebleken dat de huidige lijnen al zodanig zijn uitgeknepen dat met het huidige materieel geen uitbuigingen, omleidingen of lussen mogelijk zijn. Wij zullen de verbinding dan ook niet in een vaste lijndienst kunnen opnemen.

Dan rijst de gedachte aan inzet van extra materieel in de zomermaanden en men weet dat dat onder de zogenaamde afdekkingsregeling valt waarover wij niet zelf zonder meer kunnen beslissen. Grofweg kost zo'n bus in de zomermaanden f 100.000,— en in de afdekking moet de bus dan ongeveer f 30.000,— opbrengen en met een piekbezoek en een maximaal aantal busreizigers van 10% - dat is een extreem hoog percentage want gewoonlijk komen wij niet hoger dan 6 of 7 - komen wij nog niet op de helft van het noodzakelijke bedrag. Dan blijft de mogelijkheid van groepsvervoer en de vraag is wie daaraan begint. Daarbij rijzen ook problemen, want er kan geen continue verzorging zijn, omdat er een sterke afhankelijkheid van de weersomstandigheden is.

Wij zullen er zeker nog eens ernstig aandacht aan schenken, maar onze verwachtingen zijn bepaald niet hooggespannen, omdat er geen directe aansluiting is. Bij een directe aansluiting zouden er mogelijkheden zijn, maar op het moment zie ik ze niet.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. Op de meeste punten die wij als bezwaar naar voren hebben gebracht zijn wij niet tevreden met het antwoord. In verband met de diepte van de plas blijven wij van oordeel dat de vraagstelling onvoldoende is geweest voor het verkrijgen van een goed antwoord. De heer Bierens en de wethouder voeren aan dat bij het verlenen van ontgrondingsvergunningen aandacht aan de diepte moet worden besteed, maar het komt mij voor dat het veel verstandiger is in het bestemmingsplan een juiste grens op te nemen.

De heer B i e r e n s : Er is toch een grens vastgelegd? De grens is bepaald op vijftien meter en die grens komt u niet goed uit, want u wilt vijf meter of iets dergelijks.

De heer J a c o b s : Ja, wij denken aan een diepte van vijf tot zeven meter. Mochten bepaalde belangen aanleiding geven tot een grotere diepte, dan kan een bestemmingswijziging worden doorgevoerd, waarbij wij de belangen goed tegen elkaar kunnen afwegen.

In verband met de ontsluiting zijn wij niet, zoals de heer Bierens suggereert, voorbijgegaan aan de notitie inzake de mogelijkheden en onmogelijkheden. Wij hebben er kennis van genomen en wij hebben eruit geconcludeerd dat de mogelijkheden niet al te groot zijn, als je het betaalbaar wilt houden. Voor ons is dan de oplossing dat de parkeer-voorzieningen uit het hart van het gebied in het zuiden worden weggehaald en naar het noorden worden verschoven.

De heer B i e r e n s : Dus het hele plan op zijn kop zetten.

De heer J a c o b s : Ja, dan wordt het plan op dit punt op zijn kop gezet.

Wat betreft de busverbinding is de wethouder gekomen met een betoog over alle onmogelijkheden, maar hij is nu pas in deze discussie ingesprongen, terwijl alle stukken rond het bestemmingsplan geen enkele paragraaf bevatten die de verschillende alternatieven inzake het openbaar vervoer aan de orde stelt.

Over de strijdige bestemmingen in verschillende plannen zei de heer Van den Eerenbeemt dat wij moeten wikken en wegen, dat wij belangen tegen elkaar moeten afwegen. Ik begrijp dat ook, maar in het ene plan dat door de ambtelijke diensten wordt afgeleverd is de weging kennelijk uitgevallen naar de landschappelijke waarde en in het andere voor hetzelfde gebied naar de agrarische bestemming.

De heer wethouder V a n d e n E e r e n b e e m t : Daarbij komt dat steeds dezelfde mensen aan beide bestemmingsplannen werken.

De heer J a c o b s : Blijkbaar zijn zij dus schizofreen. Als zij in twee plannen voor hetzelfde gebied verschillende conclusies trekken moeten zij mij het logisch denken nog maar eens duidelijk maken.

De heer D o n a : Mijnheer de voorzitter. Ik heb inhoudelijk niet veel toe te voegen aan mijn bijdrage in eerste instantie en ik heb inmiddels even overleg gepleegd met de heer Van Heumen. Mede namens hem zou ik er bij de delegatie van Den Bosch in het stadsgewest op willen aandringen de door mij genoemde andere ontsluiting naar voren te brengen om te bereiken dat de mogelijkheden voor de toekomst - wij weten het nog niet precies - niet worden uitgesloten.

De heer wethouder V a n d e n E e r e n b e e m t : Mijnheer de voorzitter. Ik neem aan dat de heer Jacobs en ik het vanavond op de punten ontsluiting, diepte van de plas en weging van agrarische en landschappelijke belangen niet eens zullen worden. Het lijkt mij dan ook beter er niet verder op in te gaan, aangezien zelfs een urenlange discussie vanavond niet tot eenstemmigheid zal leiden.

Parkeren aan de noordzijde heeft tot gevolg dat de afstand tussen het parkeerterrein en het in het zuid-westen gelegen belangrijkste deel van het recreatiegebied groeit tot de afstand die de heer Jacobs verfoeit als het gaat om een afstand van een halte van het openbaar vervoer tot het recreatie-object. Het lijkt mij dan ook niet juist hier een wijziging aan te brengen.

De heer J a c o b s : Als u van oordeel bent dat die afstand voor het openbaar vervoer wel kan wordt het iets anders, u vindt blijkbaar dat gebruikers van het openbaar vervoer wel zo'n afstand kunnen lopen.

De heer wethouder V a n d e n E e r e n b e e m t : Wie had het over schizofreen?

Wat betreft de vraag van de heer Dona over het verzoek aan de Bossche delegatie moet ik erop wijzen dat de oplossing die de commissie voor ruimtelijke ordening bedoelt voor het grootste deel in een ander bestemmingsplan moet worden gerealiseerd. Als de verbinding moet worden aangelegd moet de kwestie ook planologisch nog worden geregeld en dan is het natuurlijk mogelijk bij de aanpassing van dat bestemmingsplan ook in het bestemmingsplan Engelermeer een kleine wijziging aan te brengen. Daardoor worden dan geen procedures verlengd of nieuwe problemen opgeroepen. Op de concrete invulling van de vraag van de heer Dona zal de voorzitter nog ingaan.

De v o o r z i t t e r : Ik zeg graag toe dat onze delegatie dit punt aan de orde zal stellen.

De heer J a c o b s : Wij zouden het bestemmingsplan willen goedkeuren, waarbij ik aantekenen dat wij onze goedkeuring onthouden aan enkele punten, te weten de diepte van de plas, de ontsluiting en de landschappelijke waarden. Met die drie elementen kunnen wij niet instemmen.

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

De v o o r z i t t e r : Ik stel voor de vijf punten die ons nu nog resten af te werken.

De heer V a n H e u m e n : Dat is alleen mogelijk als snel wordt doorgewerkt, want ik vind het onfatsoenlijk als wij te lang doorgaan in verband met de bezoekers die wij voor vanavond hebben uitgenodigd.

De v o o r z i t t e r : Wij hebben afspraken gemaakt en ieder heeft zich er redelijk aan gehouden, maar er waren veel meer sprekers dan wij aanvankelijk verwachtten.

30. Voorstel tot het hernieuwd nemen van een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor het terrein van het voormalige Candacomplex aan de Lagelandstraat (nr. 211).

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. Onze fractie is op de u bekende gronden tegen dit voorstel.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten onder aantekening dat de heren Jacobs, De la Cousine en Van de Vorst wensen te worden geacht tegen te hebben gestemd.

38. Voorstel tot aankoop van grond met opstallen, gelegen achter het pand Hinthamereinde 55 van de heer F. H. J. M. van den Eerenbeemt sr. (nr. 206).

De heer Van den Eerenbeemt verlaat de vergadering.

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. Het is goed dat de heer Van den Eerenbeemt de zaal heeft verlaten omdat hij persoonlijk bij deze kwestie is betrokken. Het zou goed zijn als aan een kwestie als de onderhavige, waarbij een wethouder persoonlijk is betrokken - het gaat mij niet om de persoon -, een neutrale taxatie ten grondslag zou liggen. Ik mis een dergelijke taxatie, dat is een belangrijke omissie en ik verzoek u het voorstel terug te nemen en eerst te laten taxeren, zodat de raad kan zien of hier een objectief redelijke transactie tot stand komt.

De heer wethouder L e n s e n : Mijnheer de voorzitter. Een taxatie lijkt mij niet nodig, want de neutraliteit kan ook op andere wijze tot uitdrukking komen. Daarbij bekijkt men welke bezittingen in de omgeving zijn verkocht en als men dan ziet dat recentelijk bedragen tussen *f* 100,— en *f* 200,— zijn betaald, als men dan beseft dat de gemeente bij verkopen in de binnenstad bedragen van ongeveer *f* 75,— hanteert en als men ziet dat voor de opstal *f* 2250,— wordt betaald zodat voor de grond *f* 6750,— resteert, komt de grond op *f* 75,— per vierkante meter. Daaruit blijkt dat wij hier staan voor een zeer reële aanbieding, zodat er geen enkele reden is het voorstel terug te nemen, maar juist snel tot aankoop over te gaan.

De heer J a c o b s : Wij laten vaak iets taxeren en wij hebben daarvoor een vaste overeenkomst met een taxateur. Wat is er dan voor bezwaar ook aan deze transactie een taxatie ten grondslag te leggen? Als het allemaal zo goed is, zal de taxateur dat alleen maar kunnen bevestigen. In dergelijke gevallen zouden wij dat toch moeten doen.

De heer wethouder L e n s e n : De argumenten zijn gegeven en de heer Jacobs zal zijn standpunt moeten laten blijken.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten onder aantekening dat de heren Jacobs, De la Cousine en Van de Vorst wensen te worden geacht tegen te hebben gestemd.

De heer Van den Eerenbeemt keert in de vergadering terug.

42a. Voorstel tot verkoop van een perceel grond ter grootte van 5625 m² in het bedrijfsterrein De Hambaken aan Notox Pathobiology Research b.v. (nr. 217).

De heer J a c o b s : Mijnheer de voorzitter. Voor ons ligt een uitermate betreuenswaardig voorstel van burgemeester en wethouders, namelijk om te komen tot verkoop van een terrein in plan Noord, zodat daar een laboratorium kan worden gebouwd waar onder andere dierproeven zullen worden uitgevoerd. Dierproeven zijn in onze samenleving een uitermate omstreden verschijnsel. De mens denkt in zijn arrogantie maar al te vaak dat hij zonder meer heerser over de natuur is en hij vergeet vaak dat hij ook de opdracht heeft er verantwoordelijk voor te zijn. Het misbruik dat in het verleden van dierproeven is gemaakt, heeft in binnen- en buitenland veel weerzin opgeroepen en tot verzet geleid. De anti-vivisectiebeweging behoort tot de oudste milieugroepen.

Gelukkig is in de loop der tijd al een kleine verbetering ontstaan. In Nederland is dat met name gebeurd in de Wet op de Dierproeven, maar helaas gaat deze wetgeving nog niet zover dat dierproeven ook tot het uiterste worden teruggedrongen, want het gaat in de wet hoofdzakelijk om waarborgen waarmee de wijze waarop dierproeven wor-

den gehouden moeten worden omkleed. Sommigen zijn voorstanders van het totaal uitbannen van dierproeven en ik zou niet zover willen gaan, aangezien bepaald medisch onderzoek niet zonder dierproeven kan, maar daar ligt voor ons de grens. Dierproeven voor het testen van schadelijke bijwerkingen van lipsticks, kleurstoffen in voedingsmiddelen en dergelijke zijn wat ons betreft niet nodig. Het lijdt geen twijfel dat in onze samenleving veel te veel nutteloze kleurstoffen worden gebruikt. Het is beter om het gebruik terug te dringen dan om dieren dit onnutte gedoe aan te doen.

Van een overheidsdienst als TNO kan een kieskeurig beleid bij het uitvoeren van dierproeven worden verwacht, maar van een commercieel bedrijf, waarom het nu gaat, kun je zo iets niet verwachten, want zo'n bedrijf zal vanuit het winstprincipe iedere order accepteren. Men kan aanvoeren dat dat mooi is voor de werkgelegenheid, maar het is onsmakelijk een dergelijk argument op te voeren wanneer het gaat om proeven op dieren, milieubelangen, wapentuig en dergelijke. In al dergelijke gevallen moeten wij het aandurven principieel te zijn en „neen” te zeggen.

De heer Claes: Mijnheer de voorzitter. Ik kreeg tranen in mijn ogen toen ik de heer Jacobs bewogen hoorde spreken over de dieren in deze wereld. Deze bewogenheid vinden wij bij meer mensen en politieke partijen, zeker ook in de mijne. Ik vind evenwel dat voor vestiging van een bedrijf het nut van de productie van zo'n bedrijf geen criterium dient te zijn. Daarnaast hebben wij te beseffen dat hier 60 mensen technologisch hoogwaardig werk kunnen vinden. Het belang van de werkgelegenheid is ermee gediend dat het bedrijf hier komt. Ik ben blij met dit voorstel.

De heer Dona: Mijnheer de voorzitter. Volgens een nieuwe EEG-richtlijn moeten alle nieuwe stoffen die na 31 december 1982 op de markt komen zijn getest en met die richtlijn mogen wij erg blij zijn, want er zijn in het verleden gekke dingen gebeurd doordat stoffen zonder enige toetsing vooraf op de markt werden gebracht. Die toetsing moet mogelijk worden gemaakt en dat betekent dat deze soort laboratoria een goede taak kunnen hebben. Wij zullen dan via 'n andere weg moeten trachten te bereiken dat het gebruik van levende dieren daarbij tot een uiterst minimum wordt beperkt. In dat opzicht is het pleidooi van de heer Jacobs geheel te onderschrijven. Als hij op enigerlei wijze bij de regering wil aandringen op het verscherpen van de Wet op de Dierproeven, zodat minder levende dieren worden gebruikt en men zich meer beperkt tot weefselkweken, wil ik daaraan van harte meewerken.

De heer wethouder Van den Eerenbeemt: Mijnheer de voorzitter. De EEG-regels stellen eisen aan de proeven, maar ook de Nederlandse wetgeving, de Geneesmiddelenwet, de Warenwet en de wet Milieugevaarlijke stoffen en andere, vereisen proeven voordat bepaalde stoffen mogen worden gebruikt. Daarnaast kent de Nederlandse wetgeving regels ten aanzien van het nemen van proeven op dieren en ik mag erop wijzen dat dit bedrijf zich niet uitsluitend met dierproeven bezighoudt, hoewel ik geen inzicht heb in de mate waarin dieren of organismen worden gebruikt. Het bedrijf valt onder de Nederlandse wetgeving en dient dus bij dierproeven deze wet te volgen en de naleving zal worden gecontroleerd. De heer Dona wees er daarbij terecht op dat de discussie op landelijk niveau dient plaats te vinden.

De heer Jacobs: Mijnheer de voorzitter. Ik vind het jammer dat bij de sprekers zo weinig bijval te vinden is voor een houding van het gemeentebestuur die in den lande respect zou afdwingen, wanneer wij principieel „neen” tegen deze vestiging zeggen. Ik weet overigens dat het bedrijf zich dan in een andere gemeente, die minder principieel is, zal vestigen, want zo is het nu eenmaal met alle slechte dingen. Toch ben ik van oordeel dat je je in dergelijke gevallen aan principes moet vasthouden.

De wethouder heeft al gezegd dat hij geen inzicht heeft in de mate waarin dierproeven zullen plaatsvinden. Daarmee geeft hij er al blijk van dat hij geen afspraken heeft kunnen maken op grond waarvan deze proeven tot een minimum zullen worden beperkt. Het aantal zal dan ook niet in de hand kunnen worden gehouden en dat is ook niet mogelijk want wij hebben hier te maken met een commercieel bedrijf dat een gat in de markt heeft ontdekt. De EEG-richtlijn heeft een gat in de markt doen ontstaan voor mensen die een dierproevenlaboratorium willen beginnen. Deze richtlijn heeft dan ook niet zonder meer een heilzame werking. De richtlijn heeft tot gevolg dat minder dan voorheen schadelijke stoffen ons kunnen bereiken en ik zeg met opzet „minder dan voorheen” want het is maar een heel slappe richtlijn met talrijke uitzonderingen. De richtlijn bepaalt bovendien niet dat de bedoelde stoffen niet meer op de markt zullen mogen komen, zij mogen wel op de markt komen als is aangetoond dat zij geen schadelijke werking hebben. Daarvoor zijn dierproeven nodig, dus voor het op de markt brengen van tal van stoffen, waarvan je je kunt afvragen wat het nut ervan is. Het zou een goede richtlijn zijn geweest als deze ertoe had bijgedragen dat de stoffen van de markt verdwijnen, maar dat gebeurt niet. Honderden stoffen blijven de markt overspoelen, maar al-

leen de schadelijke worden door de richtlijn in iets grotere mate geweerd. Of deze stoffen schadelijk zijn hebben wij kunnen zien aan de uitkomsten van dierproeven en deze proeven zullen in de toekomst dan ook in veel ruimere mate worden uitgevoerd.

Nu kan men aanvoeren dat ik dit betoog niet in de raad van Den Bosch, maar op landelijk niveau moet houden, het is begrijpelijk dat die opmerking klinkt van vertegenwoordigers van landelijke politieke partijen. Je zou verwachten dat zij lijnen naar Den Haag hebben om dergelijke geluiden daar goed te laten doorklinken, maar ik heb van de D'66-afdeling Den Bosch of de PvdA-afdeling Den Bosch niet gehoord dat waarschuwingen zijn uitgegaan naar de Tweede-Kamerfracties om duidelijk te maken dat er iets aan deze wetgeving moet worden gedaan. Als zij dat hadden gedaan zouden zij een consistent beleid hebben gevoerd als zij daarmee waren doorgegaan.

Tenslotte is het opvallend dat ook nu weer de grootste fractie in deze raad, die zegt vanuit het Evangelie te handelen, het in zo'n principiële zaak niet nodig vindt haar standpunt te verklaren, behalve via de wethouder die het standpunt van het college geeft. Ik hoop dat er in die fractie leden zijn die echt hun geweten willen laten spreken en ik zal daarom hoofdelijke stemming over het voorstel vragen.

De heer **D o n a** : Mijnheer de voorzitter. De heer Jacobs denkt te weten wat andere partijen doen en ik kan hem zeggen dat mevrouw Epema-Brugma, lid van de Tweede Kamer voor de PvdA, er in het verleden herhaaldelijk aandacht aan heeft geschonken. In de zeer nabije toekomst zal zij bij een nieuw initiatief in verband met beperking van dierproeven opnieuw het woord nemen.

De heer wethouder **V a n d e n E e r e n b e e m t** : Ik blijf bij het standpunt dat dit onderwerp op landelijk niveau dient te worden geregeld en dat langs die weg eventuele veranderingen moeten worden aangebracht. Ik moet er bovendien op wijzen dat het niet altijd om onnutte zaken gaat, want onder de Nederlandse wetgeving valt ook het onderzoek naar geneesmiddelen, terwijl tevens de Warenwet hier meespreekt.

De heer **J a c o b s** : Ik wil graag hoofdelijke stemming over dit voorstel.

De heer **N e e f s** : Ik heb begrip voor het bewogen betoog van de heer Jacobs, want ik ben niet voor niets lid van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren. Ik ga ervan uit dat in die vereniging er bijzonder naar wordt gestreefd dat onnodige dierproeven achterwege blijven, zodat alleen de proeven met dieren worden genomen die niet op een andere wijze kunnen worden uitgevoerd. Ik mag aannemen dat het hier te vestigen bedrijf geen proeven zal nemen op dieren, als eventueel andere organismen kunnen worden gebruikt.

De heer **J a c o b s** : Die garantie heeft u niet!

Vervolgens wordt het voorstel van burgemeester en wethouders in stemming gebracht en met 32 stemmen voor en drie stemmen tegen aanvaard.

VOOR stemmen de heren Van Heumen, Kaasjager en Zetz, mevrouw Thuijs, mevrouw Ploegmakers, de heren Kuijken, Kok, Van den Eerenbeemt, Van Beers, Verkuijlen, Lensen, Van den Berg en Van Rooij, mevrouw De Widt, de heren Van Oost, Paanakker en Pigmans, mevrouw De Grood, de heren Ras, Bierens, Van Koppen, Jagersma, mevrouw Geurds, mevrouw Van der Beek en de heren Sluijter, Tunders, Maring, Dona, Grootmeijer, Claessen, Neefs en Wijnker.

TEGEN stemmen de heren Jacobs, Van de Vorst en De la Cousine.

44. Voorstel tot het verlenen van gevraagd eervol ontslag aan de heer L. J. M. van Gent uit de functie van directeur van de Stadsschouwburg Casino (nr. 186).

De heer **D e l a C o u s i n e** : Mijnheer de voorzitter. In verband met de voortgeschreden tijd zien wij ervan af bij dit voorstel het woord te voeren.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

9. Voorstel tot vaststelling van de Subsidieregeling Amateuristische Kunstbeoefening. (nr. 182).

De heer **P i g m a n s** : Mijnheer de voorzitter. Het voorliggende voorstel bevat een belangrijk punt en ik ben blij dat ik de behandeling nog in de raad kan meemaken, want ik neem jaarlijks nogal wat van de amateuristische kunstbeoefening af.

Namens mijn fractie wil ik allereerst waardering uitspreken voor het gevoerde beleid ten aanzien van de amateu-

ristische kunstbeoefening. Ik vind het woord „amateuristisch” toch een beetje vervelend, want weliswaar zijn er amateurs aan het werk, maar zij komen in onze stad tot vrijwel professionele activiteiten. Wij mogen daar best even bij stilstaan, want wij hebben wat dat aangaat een zeer levendige stad, waarin de amateuristische kunstbeoefening vaak bijdraagt tot geweldige evenementen.

Wij hebben ook veel waardering voor dit voorstel en ik wil een paar punten apart noemen. De verdeling van de middelen is voor de harmonie-gezelschappen niet vervelend uitgevallen, zij gaan er allemaal iets op vooruit. De drumbands en fanfares zouden echter, omdat de bespeling van de instrumenten voor veel mensen eenvoudiger bereikbaar is, de komende jaren extra aandacht moeten krijgen. De vraag is ook wat u denkt te doen aan de achterstand die de harmonieën in vergelijking met de landelijke normen hebben opgelopen.

De brieven die ons zijn geschreven hebben wij graag bij de behandeling van dit voorstel betrokken en wij hebben er begrip voor dat een keuze is gemaakt.

Wij vinden het optreden en de presentatie van de amateurgezelschappen een beetje zwak geregeld, er is in het voorstel een zekere vrijblijvendheid ontstaan. Wij vinden het jammer, want nu een start is gemaakt met Den Bosch vol Bossche muziek is er zeker een mogelijkheid. Het zou goed zijn als de resultaten van de kunstbeoefening in de vrije tijd meer worden geuit. Ik zou daarbij de te stille zondag onder de aandacht willen brengen en misschien zouden wij op onze Markt de zondag kunnen verfraaien door deze gezelschappen te laten optreden.

Mevrouw G e u r d s : Mijnheer de voorzitter. Ik zal het iets algemener houden omdat wij in de commissie ook al over dit onderwerp hebben gesproken. Onze fractie stemt graag met het voorstel in, enerzijds omdat deze regeling het aanvragen van subsidie vereenvoudigt, wat vooral door de verenigingen op prijs zal worden gesteld en anderzijds omdat deze regeling een betere verdeling van de beschikbare gelden mogelijk maakt. Voor een aantal kleine verenigingen gaan de subsidies omhoog en voor de grote eveneens, zij het in mindere mate. Daar wij in onze stad gelukkig in staat zijn de vernieuwende kunst een kans te geven achten wij het verheugend dat uw college kans heeft gezien op de begroting voor 1983 het bedrag voor subsidiëring van amateuristische kunstbeoefening te verhogen. Wij hopen dat het mogelijk is in de komende jaren op deze weg voort te gaan.

De heer D e l a C o u s i n e : Mijnheer de voorzitter. De raadsgroepering Knillis is natuurlijk blij met deze subsidieregeling voor amateuristische kunstbeoefening. Subsidie dient namelijk een recht en geen gunst te zijn en in het verleden hebben wij daar al ruimschoots over gesproken.

Toch sluimeren in deze regeling nog verschillende punten waarop burgemeester en wethouders kunnen bepalen of al of niet subsidie zal worden gegeven. Hoe hard is in de subsidieregeling bijvoorbeeld de eis dat een vereniging beslist lid moet zijn van de federatie, aangezien zij anders niet voor subsidie in aanmerking komt? Burgemeester en wethouders kunnen in zo'n geval beslissen en dan blijft subsidieverlening eigenlijk een gunst van het college.

In artikel 7 wordt gesteld dat burgemeester en wethouders voor elke beslissing advies inwinnen bij de commissie cultuur. Dat is natuurlijk een goede werkwijze, maar de vraag is of dat advies in een openbare vergadering wordt behandeld. Waarom is dat niet in de regeling vermeld? Wij vinden tevens dat een aantal belangrijke groepen niet bij de genoemde categorieën is opgenomen en daarom zullen wij een amendement indienen, waarbij volksmuziekgroepen, popgroepen en jazzgroepen, - toevallig draagt de wethouder deze groepen een warm hart toe - eveneens worden opgenomen.

De heer wethouder V a n B e e r s : Mijnheer de voorzitter. Het is zeker in een laatste vergadering plezierig, waar-dering te ervaren voor een voorstel. Ik moet erop wijzen dat dat op zichzelf niet verwonderlijk is; de belangrijkste reden natuurlijk is, dat er wat meer geld beschikbaar komt. Zo eenvoudig is dat nu eenmaal en mevrouw Geurds heeft terecht verwezen naar de begroting voor 1983 en ik neem aan dat de raad aan het einde van het jaar overeenkomstig dat voorstel zal besluiten.

Er zijn andere voordelen en de heer Pigmans en mevrouw Geurds hebben ook daarover gesproken. De regeling is veel eenvoudiger geworden. Dat is plezierig voor de verenigingen, maar ook voor onze ambtelijke medewerkers, want wij zijn niet alleen altruïstisch. Het berekenen volgens de voorheen tamelijk gecompliceerde regeling vergde nogal wat aandacht. Wij hopen dat wij hiermee een verbetering hebben bereikt.

De heer Pigmans wees erop dat een aantal organisaties vrijwel professionele prestaties leveren en dat is inderdaad het geval. Daarbij moet men wel bedenken dat het niveau van musiceren voor het college geen uitgangspunt is, want het gaat er vooral om dat de mensen op een plezierige en zinvolle wijze bezig zijn. Het klinkt echter beter te spreken over amateurkunst dan over amateuristische kunst en misschien kunnen wij ons nog eens op dat verschil beraden.

Wat betreft de presentatie is in de regeling vermeld dat één optreden per jaar verplicht is en dat burgemeester en wethouders kunnen aandringen op meer optredens. Overigens ligt het ook in de lijn van de partij van de heer Pigmans dergelijke optredens op basis van vrijwilligheid, als gevolg van goed overleg en stimulering, te bevorderen. Dat is beter dan een verplichting in een regeling. De heer Pigmans weet er uit de praktijk meer van dan ik en hij zal het met mij eens zijn dat het niet goed functioneert als wij verplichtingen opleggen en de betrokkenen het eigenlijk niet willen. Wij kiezen voorsnog voor goed overleg en wij verwachten dat wij mede door deze regeling Bossche gezelschappen en verenigingen „forser” kunnen stimuleren.

Uitgangspunt voor verhoging van de subsidies, voor zover dat na 1983 nog mogelijk is, is het optrekken naar de landelijke normen. Als alles doorgaat kan de heer Pigmans verwachten dat die norm in vijf jaar zal zijn bereikt. Overigens blijft voor toepassing van de regeling het bedrag, dat jaarlijks op de gemeentebegroting wordt opgenomen, het uitgangspunt. Daarmee is de kwestie in verband met recht en gunst, waarop de heer De la Cousine duidde, ook geëlimineerd, want als de raad de nodige middelen niet beschikbaar stelt, gaat het eenvoudig niet door.

De heer De la Cousine wenst de beslissing over de aansluitplicht en burgemeester en wethouders kunnen daartoe besluiten, na het horen van de commissie. Commissievergaderingen zijn openbaar en binnenkort zal dat ook nog officieel worden vastgelegd. Wij handhaven voorsnog de aansluitplicht en als men dit een slechte verplichting vindt, is het gewenst dit punt over twee jaar nog eens te bekijken. Er is een ontsnappingsclausule ingebouwd, vooral omdat voor sommige organisaties geen landelijke koepels bestaan.

De groepering van de heer De la Cousine wil ook andere genres in de regeling onderbrengen. Intern is er overleg over gepleegd, immers: er zijn nogal wat landelijke ontwikkelingen op dit gebied. Een uitbreiding ontmoet geen principiële bezwaren, maar er zijn praktische bezwaren en daarom ontraad ik het amendement. Wij hebben gekozen voor een andere mogelijkheid, namelijk het stimuleren van podiumbeurten door deze soort orkesten. In landelijke kringen van popmuzikanten wordt vooral aangedrongen op een gemeentelijk beleid dat ruimte ter beschikking stelt.

De heer De la Cousine: Wil een orkest op een podium komen, dan moet het ruimte hebben gehad om te kunnen repeteren.

De heer wethouder Van Bcers: De heer De la Cousine weet dat wij overwegen in het plan voor Willem II faciliteiten te scheppen. Deze orkesten zijn meer gebaat bij een ruimte om te repeteren en financiële steun voor podiumbeurten, dan met een opname in de regeling. Als een toeloop van 20 of 30 orkesten ontstaat, wordt bovendien de spoeling zo dun dat de overige amateurs er te sterk op achteruitgaan. Dan biedt de regeling geen oplossing meer. Ik pleit ervoor de ontwikkeling kritisch te volgen en ik vind het redelijk dat vanuit de gemeentelijke overheid deze sector verder wordt gestimuleerd, maar ik ontraad opname in de regeling.

De heer De la Cousine: Mijnheer de voorzitter. Ik vind het jammer dat een bepaalde groep van deze regeling wordt uitgesloten.

De heer wethouder Van Bcers: Wij maken het niet onmogelijk dat deze groep door gemeentelijke bijdragen en faciliteiten wordt bediend. Het gaat alleen om de vorm.

De heer De la Cousine: Waarmee zij wel is overgeleverd aan de goedgunstigheid van het college en daarmee komen wij terug op ons standpunt dat subsidie geen gunst, maar een recht moet zijn.

De voorzitter: Het amendement luidt:

„Amendement op artikel 2 van de subsidieregeling amateuristische kunstbeoefening door toe te voegen de volgende categorieën van organisaties: volksmuziekgroepen, popgroepen en jazzgroepen.”.

Het amendement is ondersteund door de heren De la Cousine, Van de Vorst en Jacobs.

Het college ontraadt het amendement.

Vervolgens wordt het amendement-De la Cousine bij handopsteken verworpen.

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

De voorzitter: Het is voor onze gasten wellicht een beetje vervelend dat de vergadering een beetje is uitgelopen, maar zij zijn gewend dat hun echtgenoten veelal langer bij het politiek gebeuren zijn betrokken dat zij verwachten.

Wij zijn nu gekomen aan het einde van de zittingsperiode 1978-1982 en ik zal geen enorm lang verhaal houden, maar ik wil toch een enkele opmerking maken. Behoudens de allereerste maanden van deze periode heb ik deze zit-

tingsperiode als uw voorzitter mogen meemaken en ik weet dan ook waarover ik praat als ik stel dat het belangrijke jaren zijn geweest voor onze stad. In totaal in 87 vergaderingen hebben wij 1206 voorstellen verwerkt en het college heeft in die periode 8.592 geagendeerde nota's behandeld. Ik heb er een lijst van, maar omwille van de tijd zal ik mij onthouden van het noemen van onderwerpen waarmee wij ons hebben beziggehouden. Op het moment vind ik het belangrijkste dat ik kan constateren dat het veel, soms zwaar en moeilijk, werk was, maar dat de besprekingen in raad en commissies weliswaar kritisch, maar toch positief en opbouwend waren. Daarnaast waren er ondanks zakelijke meningsverschillen en politieke tegenstellingen de persoonlijke verhoudingen over het algemeen goed te noemen. Dat gold voor de hele raad en in het bijzonder binnen het college. Deze constatering is van groot belang, want juist om dit belangrijke en dikwijls zware werk te kunnen doen moet men op elkaar kunnen vertrouwen, moet men elkaar kunnen waarderen. In ons college was dat het geval. Ondanks het feit dat wij elkaar soms openlijk zeer kritisch bejegendden, bleef de verstandhouding goed en ik heb dat bijzonder gewaardeerd.

Wij nemen nu afscheid van vijftien raadsleden, een grote groep en zij hebben allen hun bijdrage geleverd aan het bestuur van onze stad, met toewijding en ijver, ieder vanuit zijn eigen achtergrond en opvattingen.

Ik heb een alfabetisch lijstje van de scheidende raadsleden, maar nu ik tot ieder van hen even het woord richt, bewaar ik de heer Van Beers hoewel hij boven aan de lijst staat, tot het laatst.

Mevrouw Geurds is gedurende deze zittingsperiode lid van de raad geweest en zij was lid van een groot aantal commissies, te weten de commissies voor algemene zaken, culturele aangelegenheden, maatschappelijk welzijn, de beheerscommissies voor de stedelijke muziekschool en voor de dienst Beeldende kunst en de commissie voor stadsgeestelijke aangelegenheden. Rustig en beheerst in het algemeen, maar soms fel en bewogen, heb ik haar optreden in de commissies ervaren. Zij was een bijzonder trouw lid, want het gebeurde nogal eens dat bij uitlopen van de commissie voor financiën u en ik kwartieren lang samen de problemen van de wereld hebben zitten oplossen. Als herinnering daaraan wil ik u graag een boek aanbieden.

Hierna overhandigt de voorzitter mevrouw Geurds een boek.

De v o o r z i t t e r : Ook de heer Grootmeijer is vier jaar lid van deze raad geweest en hij was ook met grote ijver en toewijding in verschillende commissies werkzaam. Hem mag ik vooral bedanken voor de vele persoonlijke adviezen die ik van hem heb gekregen op het gebied van voorbereiding van rampenplannen, civiele verdediging en dergelijke. Ik ben blij dat u naast uw gewone werk nog een aantal taken in onze gemeente zult blijven vervullen. Ook u wil ik een herinnering aanbieden.

De voorzitter overhandigt de heer Grootmeijer vervolgens een boek.

De v o o r z i t t e r : De heer Kaasjager is twaalf jaar lid van onze raad geweest, eerst in de periode 1969-1970 en daarna van 1971 tot 1982. U was zeer betrokken bij het werk in de raad en ik weet dat u met weemoed afscheid neemt, want u hebt mij verteld dat u het een bijzonder interessante tijd hebt gevonden. Vooral uw grote belangstelling voor het politiewerk heb ik altijd op hoge prijs gesteld.

Vervolgens overhandigt de voorzitter de heer Kaasjager als herinnering een vaas.

De v o o r z i t t e r : De heer Kok was alleen de laatste periode lid van de raad en hij heeft lang gearzeld of hij weer een periode het lidmaatschap op zich zou nemen. Hij heeft de voorkeur gegeven aan provinciale staten en ik acht het voor provinciale staten heel prettig dat zij nu van uw kennis van zaken kunnen gaan genieten, vooral op bouwgebied. Dat is hard nodig en ik neem aan dat u in provinciale staten de belangen van onze gemeente niet zult willen vergeten.

Vervolgens overhandigt de voorzitter de heer Kok een boek.

De v o o r z i t t e r : De heer Van Koppen is in 1973-1974 al lid van de raad geweest en nu weer de afgelopen periode. Hij is een man die van vele markten thuis is, gezien het grote scala van commissies waarvan hij lid is geweest en zijn ruime belangstelling op vele gebieden. Bovendien heeft hij ons bij gelegenheid van zijn zangkunst laten genieten en dat was ook de moeite waard.

Hierna overhandigt de voorzitter de heer Van Koppen een boek.

De v o o r z i t t e r : Ik wil speciaal uw aandacht vragen voor de heer Kuijken, want hij is als raadslid in Empel in 1958 begonnen. Hij was daar raadslid tot 1971, toen Empel bij 's-Hertogenbosch werd gevoegd. Daarna is de bestuursraad Empel in het leven geroepen en de heer Kuijken is er meteen lid van geworden, van 1971 tot 1974. In 1974 werd hij lid van de gemeenteraad en hij moest toen de bestuursraad verlaten. Na een jaar verliet hij de ge-

meenteraad en keerde in 1978 terug. Nu staat hij op een verkiesbare plaats kandidaat voor de adviesraad Empel en hij is dan ook nog niet verloren voor het bestuurswerk in onze gemeente. Hij verdient in bijzondere mate ons respect voor de vele lange jaren waarin hij in het openbaar bestuur van onze gemeente werkzaam is geweest.

Vervolgens overhandigt de voorzitter de heer Kuijken een vaas.

De v o o r z i t t e r : De heer Maring was van 1973 tot 1982 lid van de raad en ook hij heeft zich met tal van onderwerpen beziggehouden. Toch blijft zijn belangstelling voor lichamelijke opvoeding, sport en recreatie het meest in herinnering. Ik herinner mij hoe hij geregeld naar bepaalde nota's vroeg en uiteindelijk het genoeg mocht smaken dat zij er kwamen. Hij sprak niet veel, maar als hij het woord nam was het steeds zeer de moeite waard, zeer doorwrocht en vaak zeer humoristisch. Wij zullen u zeker missen, mijnheer Maring.

Hierna overhandigt de voorzitter de heer Maring een boek.

De V o o r z i t t e r : De heer Pigmans is vandaag nog aan het woord geweest over een onderwerp dat hem bijzonder na aan het hart ligt, het culturele leven van de stad. Hij is een zeer actief Bosschenaar op tal van terreinen en het is jammer dat hij de raad moet gaan verlaten. U bent zes jaar lid van de raad geweest, maar u kon niet langer alle werk combineren. Ik hoop dat u in andere gremia, zoals de evenementencommissie, nog vele jaren onze stad en haar inwoners zult mogen dienen.

De voorzitter overhandigt de heer Pigmans vervolgens een boek.

De v o o r z i t t e r : De heer Ras is sinds 1974 lid van de raad geweest en hij is in die periode één jaar wethouder geweest. Dat was geen eenvoudige periode, ik was zelf toen ook net in Den Bosch en ik herinner mij alle moeilijkheden in verband met bijvoorbeeld de Kastanjestraat. Niettemin hebt u zich er moedig doorheen geslagen, tot u het ook in verband met uw andere werkzaamheden niet meer kon volhouden. Nu ontwikkelen die werkzaamheden zich zelfs zodanig dat u het raadslidmaatschap moet opgeven. Ik weet dat u dat zeer betreurt, maar dat het nu eenmaal niet anders kan.

Hierna overhandigt de voorzitter de heer Ras een boek.

De v o o r z i t t e r : De heer Van Rooij zit sinds 1975 in de raad en in de periode 1977-1978 was hij wethouder. Hij is lid geweest van verschillende commissies en opvallend was de degelijke voorbereiding van zijn interventies. Hij kwam steeds met keurig geformuleerde voordrachten, hij heeft er steeds veel werk van gemaakt en dat viel steeds bijzonder op. Het is jammer dat u de raad gaat verlaten.

De voorzitter overhandigt de heer Van Rooij een boek.

De v o o r z i t t e r : Ook de heer Sluijter was een zeer bijzonder raadslid, want hij is van 1964 tot 1966, van 1970 tot 1971 en van 1972 tot 1982 lid van de raad geweest. Hij heeft zich op tal van gebieden bewogen en interessant is dat hij éénmaal in deze raad als loco-burgemeester is opgetreden na de verkiezingen, een moment waarover hij nog steeds met trots en vreugde spreekt. Het zal niet ieder bekend zijn, maar de heer Sluijter is toch elk jaar één maal waarnemend burgemeester geweest, te weten in de gevallen als het college uitgaat. Eens per jaar maken wij een excursie en dan is het hele college weg. De heer Sluijter komt dan al vroeg naar het stadhuis, nestelt zich doorgaans in de bodekamer waar hij, voorzien van een grote sigaar, de gemeente bestiert. De heren van de bodekamer zorgen ervoor dat hij niets tekort komt. Hij en ook wij bewaren daar zeer goede herinneringen aan. Wij vinden het erg jammer dat u meent te moeten weggaan, mijnheer Sluijter. U hebt uw licht nooit onder een korenmaat gezet en ik denk dat u de raad nog wel eens zult missen. In elk geval wil ik onze bijzondere dank uitspreken.

Vervolgens overhandigt de voorzitter de heer Sluijter een vaas.

De v o o r z i t t e r : De heer Tunders is elf jaar lang lid van de raad geweest en geruime tijd voorzitter van zijn fractie. U hebt het zelfs een tijdlang gecombineerd met het lidmaatschap van de Eerste Kamer en het moet een enorme opgave zijn geweest al dit werk te doen naast uw gewone werk, dat ook veelomvattend is. Het is jammer dat u meent het raadslidmaatschap te moeten beëindigen, maar wij hebben die beslissing te respecteren.

De heer Van de Vorst heeft in 1977-1978 en van 1979 tot 1982 in de raad gezeten. Ook hij moet in verband met zijn werk de raad gaan verlaten. Hij is een enthousiaste en soms felle man en wij zullen aan hem goede herinneringen bewaren.

Vervolgens overhandigt de voorzitter de heer Van de Vorst een boek.

De v o o r z i t t e r : De heer Wijnker was lid van de raad van 1970 tot 1974 en van 1975 tot 1982. Hij was een uitermate degelijk en secuur raadslid en daarom was hij ook geknipt voor het voorzitterschap van de financiële controlecommissie. Er ontging hem niets en als zodanig is hij bijzonder waardevol voor het functioneren van onze raad geweest.

Hierna overhandigt de voorzitter de heer Wijnker een boek.

De v o o r z i t t e r : Ik heb slechts enkele aspecten genoemd in verband met de voortgeschreden tijd, want daarvoor kan ik niet op alle verdiensten van de scheidende raadsleden ingaan.

Ik mag nu nog wethouder Van Beers zeggen, hij was lid van deze raad vanaf 1974. Hij kwam gelijk met de heer Lensen als zeer jong raadslid binnen en werd meteen in het college gekozen, waarin hij zich vanaf het begin als een vis in het water voelde. Hij was een bijzondere wethouder, strijdbaar, bewogen, welbespraakt die op zijn best was als hij tegenstand ontmoette. Dan trok hij alle registers open en met zijn speciale woordkeus en wijze van formuleren wist hij zijn tegenstanders zo niet te overtuigen dan toch in bijzondere mate te boeien, evenals de overige aanwezigen in deze zaal.

U hebt, mijnheer Van Beers, in deze acht jaar bijzonder hard gewerkt, met een enorme inzet en met duidelijke doeleinden voor ogen. U wist wat u wilde, u wist precies wat u nastreefde. Op het gebied van de cultuur, een onderwerp dat duidelijk uw hart heeft, hebt u een persoonlijk stempel gedrukt. Bovendien hebt u lijnen uitgezet waarlangs uw opvolgers verder kunnen gaan. Ook de andere terreinen van uw portefeuille hebben in belangrijke mate van uw grote kennis en bewogenheid mogen profiteren, alsook de mens die in de knel zat, de man of de vrouw die zich in een achterstandsituatie bevond. Ik doel op uw werk als verantwoordelijk wethouder voor de sociale dienst en voor de dienst werkvoorziening en revalidatie.

Daarnaast hebt u respect afgedwongen door uw wijze van opereren in het woelige welzijnsland. Doordat u dat land uit eigen ervaring kende, de taal verstond en sprak - dat laatste deed u altijd bijzonder duidelijk -, zodat men wist waar men aan toe was, hebt u ook op dat gebied voor het welzijn van de bewoners van onze stad bijzonder veel weten te bereiken.

Toch doe ik u tekort als ik alleen de taken noem die tot uw portefeuille behoren. U hield zich in het college met vrijwel alles bezig, u was overal in geïnteresseerd, u vormde zich over alles een oordeel en gaf daaraan op uw eigen wijze uiting. Wij zullen uw soms zwarte humor en soms cynische benadering missen, maar vooral omdat wij in de loop der tijd leerden dat achter dit alles een zeer positieve gezindheid schuilde en dat u ten aanzien van collegae in het college een grote loyaliteit aan de dag wist te leggen. Die onderlinge loyaliteit in het college heb ik de afgelopen periode bijzonder gewaardeerd.

U hebt nu besloten om na acht mooie, maar zware jaren het wethouderschap neer te leggen om tijd te vinden om aan andere aspecten van het leven aandacht te gaan schenken. Ik vind het jammer dat u weggaat want als uw buurman in het college heb ik veel vreugde mogen beleven aan de soms wonderlijke uitingen van uw speelse geest, maar het zij zo. U hebt zich niet meer herkiesbaar gesteld voor de raad en u zult voortaan van terzijde ons doen en laten gade slaan. Ik hoop van harte en ik ben er eigenlijk van overtuigd dat u erin zult slagen uw leven in te richten op de wijze die u voor ogen staat. Dat zal geen lui leven worden, want daarvoor bent u niet geschikt.

Het college van burgemeester en wethouders heeft - om met uw woorden te spreken - in zijn hoge wijsheid besloten, in een vergadering waarin u afwezig was, uw verdiensten voor de stad 's-Hertogenbosch te eren door u de stadspenning toe te kennen. De gemeente kent een erepenning in vier gedaanten, de stadspenning, de stadspenning voor algemene verdiensten, de Jeroen Boschpenning voor verdiensten op het terrein van de cultuur, de sociale penning en de sportpenning. Overigens zouden wij u ook kunnen begiftigen met de sociale penning of de Jeroen Boschpenning, maar omdat uw verdiensten naar onze mening door uw inzet en belangstelling voor het gehele gemeentelijke terrein zo groot waren, besloten wij tot de stadspenning. Deze penningen zijn volgens besluit van burgemeester en wethouders, overigens op uw voorstel, in één metaal en één uitvoering beschikbaar, namelijk in brons.

Vervolgens overhandigt de voorzitter de heer Van Beers de stadspenning.

De v o o r z i t t e r : Ik hoop van harte dat u er zo nu en dan naar zult kijken en zult denken dat het een mooie tijd was waarin u wethouder van deze gemeente was. Zo'n penning is een mooie herinnering en het zal u vreugde verschaffen haar later aan kleinkinderen te laten zien, maar het is een kleinood dat u in een doosje doet. Om de herinnering levendiger te houden en omdat u het niet zult kunnen laten de trom te roeren wil ik u, op uw vurige wens, een cymbaal als aanvulling op uw drumstel aanbieden en tevens enige platen die u lief zijn.

Nogmaals zeg ik u dank voor het zeer vele dat u voor onze gemeente hebt betekend. Ik hoop dat wij elkaar nog vele malen in andere situaties zullen ontmoeten en dat het u bijzonder goed zal gaan. (applaus).

De heer S l u i j t e r : Mijnheer de voorzitter. Als nestor van de raad is mij gevraagd mede namens de scheidende raadsleden het woord te voeren. Ik zou mij graag naar het spreekgestoelte hebben begeven, maar gezien het veelvuldig gebruik ervan gedurende de laatste dagen heeft de techniek ons in de steek gelaten.

Voor vele raadsleden is deze avond een afscheid als lid van de gemeenteraad en ik stel mij voor dat dit voor velen met gemengde gevoelens gepaard zal gaan. Ik ben ervan overtuigd dat wij allen, ieder op onze eigen manier, hebben geprobeerd er in het belang van de stad en haar inwoners van te maken, wat onder de gegeven omstandigheden mogelijk was. Het oordeel over de vraag of wij daarin zijn geslaagd laat ik graag aan anderen over. In ieder geval hebben wij allen geprobeerd ons best te doen en voor ons is nu het einde gekomen van een periode uit ons leven waaraan wij zeer zeker nog vaak zullen terugdenken. Wij nemen afscheid van velen met wie wij jarenlang hebben samengewerkt in het belang van onze stad. Hoewel wij niet steeds allen op één lijn zaten, moet ik constateren dat de verhoudingen in deze raad goed waren.

Wij willen graag onze dank uitspreken aan de ambtenaren die ons steeds met raad en daad terzijde hebben gestaan. U hebt al gememoreerd dat ik als waarnemend burgemeester nogal eens vroeg in de bodekamer zat en ik wil de bodes dan ook bedanken voor alle goede zorgen die zij niet alleen aan mij, maar aan alle raadsleden hebben besteed. Als dank mag ik hen, mede namens u, vanavond uitnodigen in het Casino.

Ik wil eindigen met u namens de scheidende raadsleden het allerbeste toe te wensen, waarbij ik de hoop uitspreek dat u in het belang van Den Bosch en zijn inwoners een goede toekomst tegemoet zult mogen gaan. Ik dank u tevens voor de cadeautjes die wij hebben gekregen. Dank u wel. (applaus).

De heer **V a n d e V o r s t**: Mijnheer de voorzitter. Met verschuldigde eerbied voor de nestor, die het wel goed zal vinden, spring ik er een beetje uit met afscheid nemen. Zonder op een bekende cabaretière te willen lijken neem ik maar voor een periode van een jaar afscheid. Op die manier bekom je nog wel eens iets. Ik onderschrijf voor het overgrote deel de woorden van de nestor, maar gezien de tijdelijkheid van mijn afscheid wil ik toch enkele woorden zeggen.

Ik zal de raad voor ongeveer een jaar verlaten in verband met studie en verdere drukke werkzaamheden en ik kan dat zonder al te veel zorgen doen, want ik word in meer dan één opzicht meesterlijk opgevolgd. De raad wordt vanavond hier en wellicht ook elders met een feestelijk tintje uitgeluid en als wij de afgelopen periode overzien is er voor de raadsgroepering Knillis niet veel reden voor een feestelijke stemming. Voor ons eindigt deze periode vanavond zonder enige franje, maar dat wil niet zeggen dat wij niet met een onverbeterlijk optimisme door zullen gaan. Mijn fractiegenoten komen terug. Ik wens u een goede gezondheid en tot ziens.

De heer wethouder **V a n B e e r s**: Mijnheer de voorzitter. Allereerst wil ik u bedanken voor uw vriendelijke woorden.

U zult begrijpen - de leden van de raad waarschijnlijk ook - dat ik enkele uren zou kunnen vertellen over de afgelopen acht jaar. Ik heb het gevoel dat zulks niet overeenstemt met het scenario voor deze avond, maar ik vind toch dat ik bij een paar punten moet stilstaan.

Vanavond neem ik afscheid van uw raad en omgekeerd en het zal u bekend zijn dat dit niet het eerste gremium is waarvan ik afscheid neem, maar de raad is wel het belangrijkste. Ik hoop dat die opvatting in mijn optreden in de loop der tijd duidelijk is geworden.

Ik had mij voorgenomen nog eens uitvoerig stil te staan bij de werkwijze en het functioneren van de raad; ik zie daar echter van af, niet alleen vanwege de tijd, maar ook omdat mijn fractiegenoot en beoogd opvolger, de heer Dona, bij de behandeling van de begroting er onlangs uitvoerig over heeft gesproken. Hij heeft dat namens onze fractie gedaan en omdat de wethouders een belangrijk onderdeel van de fractie vormen, kan ik daarnaar verwijzen. Ik doel dan ook op punten die mij in het werk van alledag nogal hebben beziggehouden, zoals de verhouding tussen parlementair en buitenparlementair actief zijn, de kwaliteit van pressiegroepen, het al of niet aanwezige progressieve gehalte van linkse of zich links noemende pressiegroepen, opvattingen over de rechtsstaat, en het feit dat wij deze belangrijk vinden, ook al zouden er best veranderingen in kunnen worden aangebracht, en veel andere. Met verwijzing naar het prima betoog van de heer Dona kan ik nu volstaan. Overigens was dat betoog ook en met name gericht op het imago van deze raad naar buiten toe.

Het lijkt mij goed bij één punt, dat vooral naar binnen doorwerkt, stil te staan. Ik doel dan op de constatering van veel mensen, al of niet rechtstreeks bij het raadswerk betrokken, dat de raad een gremium vormt waarin alleen nog wordt gesproken over zaken waarover allang besluiten zijn genomen, zodat de raad eigenlijk alleen nog maar „ja” kan zeggen. Voor een groot deel is dat inderdaad het geval en dat heeft ook bepaalde oorzaken. Ik maak van deze gelegenheid gebruik er nog eens op te wijzen. In de raad vindt in feite de afronding van een besluitvormingsproces plaats en dat loopt vaak al een jaar of langer. Het wordt ambtelijk voorbereid, de besluiten worden ambtelijk en be-

stuurlijk besproken, worden in het college behandeld, worden geamendeerd, nog eens teruggezonden naar de ambtelijke medewerkers en gaan uiteindelijk het veld in en naar de commissies. Als besluiten bij de raad komen, kunnen zij nog nauwelijks worden veranderd.

Toch duidt deze stelling ook op valse bescheidenheid. Ik heb steeds mijn best gedaan - ogenschijnlijk een serviele uitdrukking - goed naar de raad te luisteren. Als dat niet onmiddellijk tot verandering in de standpunten, opinies of opvattingen leidde, zou het goed zijn de geschiedenis terug te draaien en te zien wat daarvan in volgende begrotingen doorklonk. Ik constateer dat de vergaderingen in deze zaal misschien niet het belangrijkste onderdeel van het functioneren van de raad vormen, omdat het raadslidmaatschap duidelijker tot uiting komt in het dagelijks bezig zijn met het volgen van het beleid, het initiëren ervan, het kritisch bezig zijn en het stimuleren van beleidswijzigingen. De raad behoeft in dezen niet bescheiden te zijn en mag best naar buiten toe een duidelijker gezicht laten zien. Tenslotte ben ik van oordeel dat de kwaliteit van de raad niet wordt bepaald door procedures, technische en bureaucratistische gegevens, maar door een optelsom van de kwaliteiten van de afzonderlijke leden.

Ik heb acht jaar in het college gefunctioneerd, dat is een hele periode en ieder zal daarbij eigen ideeën hebben. Ik heb daarvoor eigen argumenten die voor een groot deel van persoonlijke aard zijn en als ik de afgelopen periode de revue laat passeren - ik zal niet met allerlei voorbeelden aankomen, dus op dat punt hebt u niets te vrezen - zijn er toch opvallende punten. Toen ik acht jaar geleden met collega-partijgenoot Lensen aantrad, moest ik wennen aan het politieke klimaat in deze stad, aangezien dit volstrekt anders was dan ik mij had voorgesteld, aan de cultuur van het besturen en ik herinner mij de eerste collegevergaderingen, want het heeft een jaar geduurd voor wij ophielden met elkaar telkens weer een hand te geven. Ik ben er steeds van uitgegaan dat dat uit vriendschap gebeurde. Ik wil nu alle „gossip” over het college vermijden, want daar is een andere gelegenheid voor, maar ik wil er wel op wijzen dat de afschaffing van dit ritueel niet door ons is geïnitieerd. Ik moest er even aan wennen; er waren overigens meer rituelen die niet allemaal zijn afgeschaft. Er zijn nog meer gebruiken die ik in kleine kring nog wel eens wil vertellen.

Daarnaast had ik ook een gewenningsperiode nodig in verband met de cultuur van de organisatie. In alle bescheidenheid heb ik het idee dat ik daarin snel thuis ben geraakt en ik moet zeggen dat zeker in het begin het collegialiteitsbeginsel overigens ook naar buiten één van de moeilijke punten was. Ik heb er geen bezwaar tegen collegiaal met elkaar om te gaan, maar het woord „collegialiteitsbeginsel” betekent iets anders. Het betekent dat je, als er eenmaal een beslissing is genomen, naar buiten toe één front maakt. Thuis gebeurt dat ook, maar ook daar wil het bij de uitvoering wel eens haperen. Toch heb ik het idee dat het heel aardig is gelukt en ik leid dat niet alleen af uit de fraaie cadeaus die ik heb gekregen. Misschien moeten op de valreep nog enkele kleine probleempjes glad worden gestreken, maar ik heb het idee dat het allemaal goed heeft gefunctioneerd. Achteraf beschouwd vind ik ook dat het collegialiteitsbeginsel een goed beginsel is. Vooral uit mijn partij had men er voorheen moeite mee, maar als ik nu inventariseer kom ik tot de conclusie dat dit een goede werkwijze is. Soms komt het slecht uit, maar in andere gevallen komt het heel goed uit. Het is enerzijds plezierig om „projecten” persoonlijk geprofileerd in de stad te brengen, maar als dat rigoureuus en te wild gebeurt, krijg je na verloop van tijd een koekje van eigen deeg. Ik heb ermee leren leven en ik acht het dus een goed beginsel, waarbij wij elkaar steeds ook de ruimte hebben gegeven om zo nodig met minderheidsstandpunten naar buiten te komen. Wij hechten daaraan omdat wij graag streven naar politieke herkenbaarheid. Er zijn weinig minderheidsstandpunten gekomen en hoewel het een stokpaardje van de PvdA-fractie leek, hebben ook anderen gebruik van deze mogelijkheid gemaakt. Ik meen mij te herinneren dat de heer Lauxstermann als eerste met een minderheidsstandpunt kwam, overigens alleen op dit onderdeel, want hij was natuurlijk niet op alle onderdelen de eerste.

Ondanks het collegialiteitsbeginsel en het besturen vanuit een coalitie - dat is de praktijk die nog wel enige tijd zal blijven, wat overigens maar goed is ook - was het van onze partij een streven de stad duidelijk te maken dat wij erbij waren, vooral tegenover ons electoraat. Het zegt iets over de goede verhoudingen dat die speelruimte er in de opeenvolgende colleges steeds is geweest en daarmee maak ik mijn opmerking in de richting van de heer Lauxstermann weer goed.

Het verhaal over de politieke herkenbaarheid is eigenlijk een apart verhaal en ook een heel aparte ervaring. Binnen het college en de raad was dat in feite vanzelfsprekend, eigenlijk ook binnen de stad, maar binnen de gemeentelijke organisatie was het anders. Het klimaat was er in zekere mate a-politiek - dat is iets anders dan anti-politiek - en ik heb het gevoel dat men moest wennen aan allerlei veranderingen in de stad. Dat is geen persoonlijke verdienste, want het is een maatschappelijk verschijnsel waar wij redelijk adequaat op hebben gereageerd.

Een ander probleem was gelegen in het naar buiten toe duidelijk houden van de coalitievorming en de deelname eraan. Dat gaf een zekere spanning in het werk en zeker in de beginperiode moest ik ermee leren omgaan. In de organisatie moest je steeds je legitimering op politieke grondslag verduidelijken - ik heb daarbij steeds alle begrip gekregen - en naar buiten was het andere heel moeilijk. Het moet mij van het hart dat bij een aantal groeperingen, dat in mijn sector actief is - kleine groeperingen, linkse of zich links noemend -, over het functioneren van een wethouder simpele, rechtlijnige en nogal pyramidale opvattingen bestonden en bestaan. Het viel op dat vooral uit die groeperingen werd geroepen om een sterke wethouder, die zelf stante pede allerlei dingen kon beslissen zonder een verdere politieke toetsing en die alleen aan de kant van zich voordoende gevallen van belangenbehartiging. Vanuit het oogpunt van de groeperingen was dat begrijpelijk, maar vanuit een politiek-ideologisch oogpunt heb ik mij er altijd over verbaasd.

In mijn functioneren is het steeds mijn doel geweest vanuit het traditioneel electoraat van de PvdA en vanuit politieke overtuiging op twee fronten bezig te zijn. Ik heb steeds geprobeerd de herkenbaarheid te bewijzen naar het traditionele electoraat en daarnaast op een soepele en betrokken wijze te reageren op voorhoedegroepen of groepen die zich als zodanig voordeden. Dat heeft een spanning opgeroepen die de sociaal-democratische beweging eigen is. De PvdA zal in de toekomst die formules goed en degelijk moeten handhaven, maar bij politiek-bestuurlijk opereren geeft dat de nodige problemen. Ik heb het idee dat het allemaal redelijk is gelukt, maar eigenlijk dienen anderen daarover te oordelen.

De methode om rechtstreeks met groepen uit de bevolking te werken heeft ook gevolgen gehad. Ten stadhuize zijn andere groepen gekomen dan de groepen die voorheen vaste klant waren. Dat was niet zozeer mijn werk, want een stukje maatschappelijke ontwikkeling speelt hier duidelijk mee, maar dit heeft natuurlijk wel te maken met de wijze waarop het gemeentebestuur heeft gereageerd op deze ontwikkeling. Het is een uitermate goede ontwikkeling geweest. Groepen die voorheen nooit kwamen en die zich nooit bezighielden met democratische aspecten en met procedures zijn naar het stadhuis gekomen om hun belangen te verdedigen. Dat is een belangrijke ontwikkeling geweest, zij het dat zij ook heeft geleid tot situaties waarbij je dacht: „zo kan het wel weer”. Als je de dingen in balans kunt brengen, is het een verbetering geweest. De bevolking die naar het stadhuis kwam voor vergaderingen en bijeenkomsten werd gaandeweg anders.

Natuurlijk wil ik mede in het kader van het voorafgaande een woord van dank uitspreken aan de ambtelijke organisatie, maar voor ik dat in algemene zin doe, doe ik het speciaal aan het adres van de bodes. Zij hebben de ontwikkeling in de stad gezien, ik weet dat zij er bij tijd en wijle geweldig van „baalden” en ik heb er alle respect voor dat zij op soepele wijze ook moeilijke en gecompliceerde groepen al dan niet vrijwillig naar de wethouderskamers brachten. De paar incidenten die hebben plaatsgevonden, hebben het eigenlijk alleen maar opwindender gemaakt.

Ondanks het feit dat dit een goede ontwikkeling is geweest, dient de bestuurlijk-politieke gemeentelijke organisatie hierop toch een antwoord te geven in verband met het feit dat deze ontwikkeling heeft geleid tot situaties die, bestuurlijk-beleidsmatig gedacht, zeker op langere termijn in beheer en planning, aandacht vragen. Er zijn overwegend positieve aspecten en toch zal moeten worden geprobeerd door middel van procedures deze ontwikkeling beter in de hand te krijgen, niet vanuit restauratiegedachten, maar vanuit gedachten over eigentijds bestuurlijk en ambtelijk management. Ik geef de raad en zeker het college graag de suggestie mee dit op korte termijn meer systematisch aan te pakken.

Dit alles heeft natuurlijk ook te maken met de portefeuille die ik heb beheerd, want de inhoud ervan is uitermate ruim. Bij de beoogde portefeuillevredeling tussen CDA en PvdA wordt deze zelfs nog iets uitgebreid. Wanneer de hele portefeuille op evenwichtige en overzichtelijke wijze gecoördineerd wil worden behartigd, zullen er andere formules en procedures voor gestructureerd overleg moeten komen. Er zijn twee mogelijkheden. Een wethouder is of vooral uitvoerend bezig en onderhoudt nauwe contacten met allerlei groepen van de bevolking, tot en met de kleinste toe wat ten koste gaat van het beleidsmatig management, of wij zien het omgekeerde. In de toekomst zal de raad het optreden van wethouders speciaal op deze aspecten anders moeten gaan beoordelen. Het is goed als een wethouder uitermate veel contacten heeft met allerlei groepen, comité's, wijkraden en andere, maar dat is in de praktijk ten koste gegaan van een stevige greep op de beleidsvoorbereiding, de interne contacten en de samenhang van de beslissingen. In de toekomst zal die tendens zich bij ongewijzigd beleid voortzetten.

Ik kom nog aan enkele concrete punten uit mijn portefeuille. Op gebied van het maatschappelijk welzijn zijn de laatste jaren vooral gekenmerkt door decentralisatie. Dit onderwerp is herhaaldelijk in de raad aan de orde ge-

weest, de landelijke media spreken er vrijwel dagelijks over en in feite heeft de decentralisatie geleid tot decentralisatie van de armoede en daarnaast tot bureaucratisering van planning, beleidsvoorbereiding en alles wat daarmee te maken heeft. Hoewel ik, mede in verband met de teruglopende middelen waardoor het departement niet meer zoveel eisen mag stellen, wil pleiten voor een zo eenvoudig mogelijke planning, is dit proces gunstig geweest. De sector waarin ik heb gewerkt en waarin honderden mensen in onze stad werkzaam zijn, is gepolitiseerd. In de toekomst zal meer dan in het verleden het welzijnswerk - vooral de sector sociaal-cultureel werk - worden gedwongen de werksort, de werkhouding en posities beter te definiëren. Het is wat al te simpel het boek van Achterhuis „De markt van welzijn en geluk” weg te poetsen en te beweren dat het een generaal pardon en alibi voor bezuinigingen is. Als dat het enig antwoord op dat boek is en het niet leidt tot een kritische analyse van het werk, de doelstellingen, de doelgroepen en verdere aspecten, is dat uitermate mager. De respons op alles wat het gemeentebestuur op het gebied van de planning en programmering heeft bedacht is ons bepaald tegengevallen. In feite hebben wij uit de meerderheid van het veld alleen maar „njet” gehoord. Ik vind het best dat men „neen” zegt tegen alles wat wij bedenken, omgekeerd gebeurt dat ook wel eens, maar ik had uit die hoek een flexibeler antwoord verwacht. Ik hoop dat het alsnog komt en vanaf deze plaats zou ik vooral het sociaal-cultureel werk willen oproepen in de stad een openbare discussie te beginnen over de punten die ik zoëven heb genoemd. Dat is geen éénrichtingverkeer, want ook het gemeentebestuur moet een planningsysteem ontwikkelen dat bij terugvallende groei zo eenvoudig en doorzichtig mogelijk is.

Terzijde wil ik hier nog de aandacht vestigen op de zorgsector, die een wezenlijk onderdeel van het specifiek welzijn is. In deze sector zijn de doeleinden veel duidelijker geformuleerd en over deze sector zal de raad in de toekomst eenvoudiger kunnen praten. U hebt er al even over gesproken, voorzitter, en ik wil met klem aandringen op handhaving van de middelen voor de gemeentelijke vormen van zorgverlening: dus de Sociale Dienst en de dienst Werkvoorziening en Revalidatie. Over beide diensten is in het nieuwe beleidsplan een belangrijke passage opgenomen.

Ik zou er nog veel meer over kunnen zeggen, maar ik stap nu van dit hoofdpunt af, want ik wil graag nog iets zeggen over de sector kunst en cultuur. U hebt er enkele lovende woorden aan mijn adres over gesproken, voorzitter, en ik stel dat zeer op prijs, maar ik constateer anderzijds dat de groei en ontwikkeling van activiteiten in onze stad de laatste jaren vooral een gevolg is van particulier initiatief. Het gemeentebestuur moet hierbij zijn plaats kennen en het zal vooral bezig moeten zijn met het stimuleren van activiteiten. In de praktijk betekent het vaak het beschikbaar stellen van gelden, maar het kan ook het tonen van affiniteit, het bevorderen van allerlei activiteiten, het herschikken van bestaande middelen en het aanbieden van faciliteiten betekenen. Ik denk dat dit proces in redelijke mate in gang is gezet.

Als ik terugkijk moet ik constateren dat het zeer belangrijk is geweest, hoe technocratisch het ook aandeed, dat wij in het kader van het integraal beleidsplan een hoofddoelstelling hebben geformuleerd, waarmee in de praktijk uitermate goed kon worden gewerkt. Men zal zich herinneren dat er vier belangrijke facetten waren: bewaar het goede, stimuleer het nieuwe, bevorder de amateurkunst en bevorder de participatie via de kunstzinnige vorming. In de praktijk is gebleken dat langs deze punten een redelijk evenwichtig beleid kon worden gevoerd dat binnen de sector ook een redelijk draagvlak heeft gekregen en waarbij men begrip heeft voor het feit dat de grotere „establishment-instellingen” meer kosten dan nieuwe vormen. Het is wal al te simpel de beschikbare gelden ineens via een soort verdelende rechtvaardigheid opnieuw te verdelen, want nieuwe ontwikkelingen kunnen vaak met geringe middelen worden gestimuleerd. Zij zullen met name extra aandacht moeten krijgen. Ik pleit ervoor dit beleid voort te zetten en ook in de nieuwe formulering in het nieuwe beleidsplan herken ik vele punten die mij misschien niet geruststellen, maar in elk geval aanspreken.

De bevordering van het kunst- en cultuurleven moet niet teveel in eng directe zin worden gezien, want vooral moet ook aandacht worden geschonken aan de uitstraling ervan naar andere belangrijke sectoren in de stad, niet in het minst op het sociaal-economisch leven. Dank zij de huidige voorzieningen en de voorzieningen die er wellicht op korte termijn bij komen, wordt het interessanter de stad te bezoeken en deze niet via de rondweg te passeren; men kan er belangwekkende projecten bezoeken om vervolgens in de stad ook nog andere dingen te doen. Het bouwen van een nieuw museum betekent ook veel voor de werkgelegenheid en zal ook voor de economie in de binnenstad positieve effecten hebben. In elk geval is het goed dat burgemeester en wethouders inmiddels hebben besloten de gemeentelijke kunstsector op een doelmatiger manier vorm te geven. Dat zal niet van de ene dag op de andere voltooid kunnen zijn, aangezien het zal moeten worden afgewerkt volgens de spelregels die er in onze organisatie nu eenmaal voor zijn, maar het voornemen is er.

Ik had nog iets willen vertellen over kleine punten - de raad is immers steeds in petite histoire geïnteresseerd - maar ik doe dat nu niet omdat het wellicht straks in een andere omgeving kan gebeuren.

Wel heb ik er nog wel behoefte aan de ambtelijke medewerkers van harte te bedanken en daarvoor zijn ook redenen. De meest betrokken ambtenaren, die het meest met mij te maken hebben gehad, weten dat ik niet „bedankrig” ben. Als je wekelijks mensen bedankt, wordt dat een cliché zonder inhoud en ik hecht eraan nu duidelijk mijn dank uit te spreken. Ik krijg bijna de neiging mij te verontschuldigen voor het feit dat ik af en toe de hiërarchie aan mijn laars heb gelapt, procedures volkomen heb genegeerd, stukken de deur uit heb gedaan die daarvoor nog niet klaar waren, de bestaande organisatie heb doorkruist op een wijze die bij iedere opleiding voor personeelswerk kan gelden als voorbeeld van de manier waarop het niet moet. Ik heb het idee dat men begreep waarom dat is gebeurd. Ik heb immers dingen willen bevorderen, daarvoor zat ik op deze plaats; de mensen hebben er steeds loyaal aan meegewerkt en ik zou ook hier willen afrekenen met de caricaturale benadering dat ambtenaren er alleen zitten om de politiek te dwarsbomen. Dat is bepaald niet het geval, bij allerlei projecten, procedures en plannen heb ik steeds alle medewerking ondervonden, ook als de mensen er op politieke of inhoudelijke gronden anders over dachten. Ik heb nooit ondervonden dat zij erop uit waren mij beentje te lichten. Als het toch mocht zijn gebeurd, is het in elk geval goed gebeurd, want ik heb het niet gemerkt.

Ik weet dat mijn stijl van besturen niet steeds tot applaus heeft geleid als het ging om onmiddellijk beslissen. Ik heb nogal eens beslissingen uitgesteld, omdat ik van mening ben dat het resultaat belangrijker is dan snel beslissen als een soort sub-doelstelling. Ik weet niet wat het beste is, maar ik kan wel constateren dat ik, behoudens in drie of vier gevallen, alles voor elkaar heb gekregen zoals ik het wilde. Ik heb daarbij het standpunt gehuldigd dat de kortste afstand tussen twee punten niet altijd de rechte lijn is.

Wat betreft afwijkend of dissident gedrag heb ik ook nog een kleine anecdote uit eigen kring. U weet dat ik belangstelling had om toe te treden tot provinciale staten, niet omdat ik de heer Kok niet zou kunnen missen, maar omdat het mij aardig leek in de staten wat rustig te doen. Ik wil een beetje afstand nemen van de dingen van alledag en het leek mij een aardige combinatie. Een commissie die dat voorbereidde had mij vrij hoog laten scoren en als je in onze partij hoog uitkomt, moet je opletten. In de betreffende vergadering zakte ik dan ook onmiddellijk een aantal plaatsen en hoewel dat op zichzelf niet leuk is, staan de argumenten mij zeer aan. Ik heb naderhand allerlei mensen gesproken die zeiden: „wij mochten je kandidatuur niet steunen, want „ze” - ik moet raden wie dat zijn - denken dat je onvoldoende fractiediscipline hebt en dat je teveel dingen op eigen houtje wilt doen”. Ik hoop dat ik die gezonde vorm van afwijkend of dissident gedrag tot in lengte van jaren zal kunnen behouden. Ik weet niet of het na nog vier jaar wethouderschap niet over zou zijn geweest.

Mijn besluit is bekend geworden, dat was om technische redenen, een jaar geleden al nodig en sommigen hebben mij gevraagd waarom ik het toen al bekend maakte. Natuurlijk had ik mij weer kunnen kandideren met een redelijke kans op een plaats en dan halverwege kunnen uitstappen, maar daar houd ik niet van. Als je je verkiesbaar stelt dien je de rit te voltooien, behalve als je gedurende tientallen jaren grote verdiensten in de politiek hebt verworven. Daarbij kwam dat ik mijn voornemen publiekelijk bekend moest maken, omdat de procedure in de PvdA met zich mee brengt, dat ongeveer een jaar tevoren intern de lijst wordt opgesteld. Daarna komt het toch naar buiten en daarom heb ik zelf actief willen zijn. Bovendien had ik de ambitie mij te bemoeien met de vormgeving en invulling van de nieuwe fractie en dat is redelijk gelukt, hoewel niet ieder het daarmee eens zal zijn.

Voorzitter, ik tracht het nu echt kort te maken. Toen ik nog op de HBS zat, voor ik er af werd geschopt, was ik lid van een debatclub tot ik werd geroyeerd omdat het steeds te lang duurde.

Als ik zeg dat ik het in dit werk „heb gezien”, moet u dat niet negatief uitleggen in de zin van „voor mij hoeft het niet meer”, immers: ik bedoel het letterlijk. Ik heb in deze stad alles gezien; op zichzelf is dat interessant, maar het heeft natuurlijk een bijklank. Ik ken ieder buurtcomité, ieder actiecomité, iedere groepering, elk bestuur en elke stichting en ik weet precies wie de mannetjes en vrouwtjes zijn. Ik draag ze een warm hart toe, maar na acht jaar moet iemand anders de discussie maar eens aangaan.

Ik wil ook eerlijk toegeven, dat het feit dat je alles al hebt meegemaakt, iedereen kent en alles hebt gezien, met zich meebrengt dat je enige slijtage ondergaat, niet zozeer fysiek, maar wel in mentaal élan. Voorzitter, u sprak over zwarte humor en cynisme. De meeste mensen in mijn directe kring vinden dat niet zo'n ramp, zij houden er wel van, maar het vervelende in dit beroep is dat er in het openbaar geen plaats voor is. Het heeft namelijk een slechte en demotiverende uitwerking op groepen van de bevolking die de ambitie of de pretentie hebben nieuwe dingen te be-

denken. Als je dat constateert, moet je plaats maken voor iemand die dat élan wel met zich meebrengt. Dat betekent niet dat mijn betrokkenheid met het werk is verdwenen, maar ik vind dat ik voldoende heb meegemaakt en dat nu een ander het maar moet doen, niet om verantwoordelijkheden af te schuiven, maar omdat ik meen dat een ander het beter doet.

U zult mij enige tijd moeten geven om te „recupereren” voor ik een nieuwe functie vind waar ik ook weer een beetje op mijn tenen moet lopen, want daar houd ik van. Als je in je vak te routinematig werkt, is dat merkbaar en heb je niet voor jezelf het gevoel dat het echt moet. Dat gevoel wil ik wel hebben.

Ik hoop ook dat ik tijd krijg om dingen te doen die ik acht jaar lang, vooral privé, heb gemist. Het is goed in dit bestaan gemiddeld meer dan één boek per maand te lezen en meer dan één maal per maand naar de bioscoop te gaan, zeker als je ook nog een vrijkaartje hebt. Als ik die dingen over een periode van acht jaar wil inhalen, heb ik twee jaar vakantie nodig. Hoewel wat ruim gemeten stap ik daarom niet meteen in een andere baan. Het is bovendien ook niet mogelijk onmiddellijk in een nieuwe baan te stappen. In mijn fractie was met mijn instemming afgesproken, dat ik de rit zou afmaken en het is niet correct om mensen te vragen een half jaar voor het einde van een wethoudersperiode de taak over te nemen. Voorzitter, u weet wat ik bedoel en dit betekent dat u enige consideratie zult moeten hebben. Overigens zal ik het begrip „passende arbeid” soepel interpreteren.

Ik ga niet met zelfingenomenheid, maar met gepaste voldoening weg. Er is heel veel gebeurd, niet alleen in mijn sector, maar in alle sectoren van het gemeentebestuur. Er is plezierig samengewerkt in de raad en de commissies en speciaal ook in het college en de PvdA is thuis in Den Bosch.

Mijnheer de voorzitter. Ik dank u voor de penning die ik heb gekregen. U weet dat ik niet zo erg op onderscheidingen gesteld ben en u vond het niet steeds leuk als ik er in het college wat sarcastisch over sprak. Hier gaat het om een erkenning waarover het gemeentebestuur zelf heeft beslist en niet iemand, al of niet persoonlijk, op grote afstand. Ik ben u erkentelijk hiervoor en ik heb ook nog een primeur, want de oorkonde is er voor het eerst bij. Deze ziet er professioneel uit en komt dus niet in aanmerking voor de regeling die wij vanavond hebben vastgesteld. Ik vraag mij overigens af wanneer het besluit hiertoe is genomen, want ik was er niet bij aanwezig en ik herinner mij eigenlijk geen collegevergadering waarin ik niet aanwezig was.

Ik dank tenslotte het gemeentebestuur voor het feit dat het mij op 3 september in de stadsschouwburg Casino een receptie wil aanbieden, voor mij een bijzondere plaats waar ik u graag uitnodig. (applaus).

De v o o r z i t t e r : Hier heb ik niets aan toe te voegen, alleen dat ik dankbaar ben voor deze boeiende beschouwing die wij graag nog eens zullen nalezen.

Ik sluit de vergadering en ik hoop dat u, ook al is het laat, nog gelegenheid hebt in het Casino samen te komen. (23.26 uur).